

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Донецький національний університет економіки і торгівлі
імені Михайла Туган-Барановського

Навчально-науковий інститут економіки, управління та адміністрування
(назва навчально-наукового інституту)

Кафедра маркетингу, менеджменту та публічного адміністрування
(назва кафедри)

ДОПУСКАЮ ДО ЗАХИСТУ
Гарант освітньої програми

_____ Чернега О.Б.
(підпис) (прізвище та ініціали)

« ____ » _____ 20 ____ року

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на здобуття ступеня вищої освіти _____ магістр _____
(назва освітнього ступеню)

зі спеціальності _____ 281 «Публічне управління та адміністрування» _____
(шифр і назва)

освітньої програми «Публічне управління та адміністрування»
(назва)

на тему: «Вплив засобів масової комунікації на процес прийняття управлінських рішень у сфері державного управління»

Виконав:

здобувач вищої освіти

Шишко Наталія Сергіївна

(прізвище, ім'я, по-батькові)

_____ (підпис)

Керівник:

к.е.н., доцент Неізнана О.В.

(посада, науковий ступінь, вчене звання, прізвище та ініціали)

_____ (підпис)

Засвідчую, що у кваліфікаційній
роботі немає запозичень з праць
інших авторів без відповідних
посилань

Здобувач вищої освіти _____

(підпис)

Кривий Ріг

2022

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДОНЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЕКОНОМІКИ І ТОРГІВЛІ
імені Михайла Туган-Барановського

Навчально-науковий інститут економіки, управління та адміністрування
Кафедра маркетингу, менеджменту та публічного адміністрування
Форма здобуття вищої освіти заочна
Ступінь магістр
Галузь знань 28 «Публічне управління та адміністрування»
Освітня програма 281 «Публічне управління та адміністрування»

ЗАТВЕРДЖУЮ:

Гарант освітньої програми

О.Б. Чернега

_____ підпис

« _____ » _____ 20__ р.

ЗАВДАННЯ
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ ЗДОБУВАЧУ ВИЩОЇ ОСВІТИ
Шишко Наталії Сергіївни

_____ прізвище, ім'я, по батькові

1. Тема роботи: Вплив засобів масової комунікації на процес прийняття управлінських рішень у сфері державного управління

Керівник роботи к.е.н., доцент Неізнестна Олена Володимирівна

науковий ступінь, вчене звання, прізвище, ініціали

Затверджені наказом ДонНУЕТ імені Михайла Туган-Барановського

від “31” серпня 2022 р. № 242-с

2. Строк подання здобувачем ВО роботи “28” листопада 2022 р.

3. Вихідні дані до роботи: навчальна та наукова література, періодичні видання, статистичні данні, протоколи громадських слухань, данні мережі Інтернет

4. Зміст (перелік питань, які потрібно розробити):

Розділ 1 - Теоретико-методичні основи процесу прийняття управлінського рішення у сфері державного управління під впливом засобів масової комунікації; Розділ 2 - Практики впливу комунікаційних технологій на прийняття управлінських рішень органами місцевого самоврядування м. Кривий Ріг

5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень).

таблиці, рисунки

(За потреби зазначаються П.І. по Б. консультантів за розділами роботи)

6. Дата видачі завдання: «31» серпня 2022 р.

7. Календарний план

№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1	Вибір напряму дослідження, аналіз бази та літературних джерел, визначення об'єкту, предмету та завдань дослідження. Формулювання, обґрунтування та затвердження теми кваліфікаційної роботи		
2	Аналіз та узагальнення теоретичних розробок теми кваліфікаційної роботи		
3	Опис методики дослідження предмету кваліфікаційної роботи		
4	Апробація методики аналізу предмету кваліфікаційної роботи		
5	Формування висновків та рекомендацій щодо розв'язання проблеми, встановлених в результаті аналізу		
6	Попередній захист		
7	Оформлення та представлення роботи на кафедрі		
8	Перевірка кваліфікаційної роботи на унікальність тексту		
9	Оформлення презентаційних матеріалів, проходження нормоконтролю		
10	Захист дипломної роботи		

Здобувач ВО _____ Шишко Н.С.
(підпис)

Керівник роботи _____ Неізнана О.В.
(підпис)

РЕФЕРАТ

Сторінок 42 , Рисунків 10 , Таблиць 2 , додатків 4,
графічного матеріалу _____, використаних джерел 41

Об'єкт дослідження: процеси, пов'язані з прийняттям управлінських рішень в сфері державного управління під впливом засобів масової комунікації

Предмет дослідження: засоби масової комунікації, що впливають на процес прийняття рішень в сфері державного управління

Мета дослідження: обґрунтування теоретичних основ та аналіз практики прийняття управлінського рішення у сфері державного управління під впливом засобів масової комунікації, а також визначення напрямків удосконалення комунікативних технологій, які б сприяли налагодженню суспільного діалогу

Методи дослідження: методи аналізу, синтезу, індукції, дедукції, абстрагування, узагальнення, формалізації, анкетування, вимірювання, статистичний, графічний метод, системний аналіз

Основні результати дослідження: розкрита методика процесу прийняття управлінського рішення у сфері державного управління під впливом засобів масової комунікації на основі якої був проведений аналіз практики прийняття управлінських рішень під впливом засобів масової комунікації, визначені напрямки удосконалення комунікативних технологій, які б сприяли налагодженню суспільного діалогу

Ключові слова засоби масової комунікації, засоби масової інформації, управлінське рішення в державному управлінні, громадські слухання, управлінський цикл в сфері державного управління

ЗМІСТ

	стор.
Вступ	7
Розділ 1	
Теоретико-методичні основи процесу прийняття управлінського рішення у сфері державного управління під впливом засобів масової комунікації	9
1.1 Характеристика та принципи взаємодії органів державної влади та громадськості із засобами масової комунікації	9
1.2 Державно-управлінське рішення та характеристика імпульсів впливу засобів масової комунікації на управлінський цикл	14
1.3 Методика процесу прийняття управлінського рішення у сфері державного управління під впливом засобів масової комунікації	18
Розділ 2	
Аналіз впливу комунікаційних технологій на прийняття управлінських рішень органами місцевого самоврядування м. Кривий Ріг	21
2.1 Громадські слухання як метод застосування засобів масової комунікації для вирішення питань громади міста	21
2.2 Взаємодія органів місцевого самоврядування та ЗМІ в системі “good governance”	26
Висновки та рекомендації	32
Список використаних джерел	38
Додатки А-Д	42

ВСТУП

В Україні лише набуває становлення процес комунікативної взаємодії органів державної влади та інститутів громадянського суспільства, що є важливою передумовою демократизації суспільного життя та системи державного управління. Саме засоби масової комунікації покликані стати одним із головних посередників процесі обговорення важливих державних рішень. Це і дало поштовх для розвитку нових комунікативних структур, форм і методів комунікацій, нових засобів комунікацій, які б забезпечили якісну зміну комунікативного середовища громад.

Актуальність теми пояснюється ще і тим фактом, що інформування громадськості розглядається як дієвий інструмент забезпечення відкритості і прозорості діяльності органів не лише державної влади, але й місцевого самоврядування, як компонент демократичного процесу прийняття управлінських рішень і передумову реалізації права громадян на участь у публічному управлінні. Це потребує від сторін публічного управління прикладання зусиль по забезпеченню доступності до інформації, розроблення новітніх методів щодо її представлення, забезпеченню свобод одержувати та розповсюджувати інформацію, виражати свою думку. Адже від спроможності використовувати засоби ефективної комунікації в процесі взаємодії влади і населення, від проведення якісної інформаційно-роз'яснювальної роботи залежить успіх реформ.

Хоча взаємовідносини між владою та засобами масової комунікації тривалий час залишаються предметом прискіпливого наукового дослідження, динамічний розвиток сфери державного управління постійно ініціює новий вектор їх взаємовідносин.

Так, серед недоліків процесу прийняття державно-управлінського рішення можна виділити відсутність чіткої методики процесу прийняття управлінського рішення у сфері державного управління під впливом засобів масової комунікації, за допомогою якого управлінці могли би приймати ефективні управлінські рішення, які сприятимуть покращенню добробуту громад. З огляду на зазначене вище, тема дослідження потребує розвитку в теоретичному та практичному напрямках.

Водночас сама проблема взаємодії органів державної влади і інститутів масової комунікації задля підвищення ефективності управлінського рішення не є новою. Ці питання досліджувалися такими зарубіжними вченими, як: К. Крос, Р. Гакет та ін., а також українськими науковцями, такими як Бакуменко В.Д., Брюшковою Н.О., Гудимою Н.В., Гейдаровою О.В., Горовим В., Костенко Н.В., Журавель П.А., Найдюк С.В., Сокирник І.В. та іншими.

Враховуючи актуальність дослідження, метою кваліфікаційної роботи є обґрунтування теоретичних основ та аналіз практики прийняття управлінського рішення у сфері державного управління під впливом засобів масової комунікації, а також визначення напрямків удосконалення комунікативних технологій, які б сприяли налагодженню суспільного діалогу.

Для досягнення поставленої мети необхідно вирішити наступні завдання:

- розкрити суть поняття «засоби масової комунікації», визначити їх види та обґрунтувати напрямки взаємодії з органами влади та громадськістю;
- охарактеризувати імпульси впливу засобів масової комунікації на управлінський цикл;
- охарактеризувати методику процесу прийняття управлінського рішення у сфері державного управління під впливом засобів масової комунікації;
- висвітлити порядок проведення громадських слухань як методу застосування засобів масової комунікації для вирішення питань громади міста;
- провести оцінювання рівня взаємодії органів місцевого самоврядування та ЗМІ в світлі виконання принципів “good governance”;
- зробити висновки та пропозиції щодо підвищення ефективності використання засобів масової комунікації з метою впливу на управлінські рішення в сфері державного управління.

Об'єктом дослідження є процеси, пов'язані з прийняттям управлінських рішень в сфері державного управління під впливом засобів масової комунікації.

Предмет дослідження – засоби масової комунікації, що впливають на процес прийняття рішень в сфері державного управління.

Реалізація мети й завдань кваліфікаційної роботи здійснювалася шляхом комплексного використання загальнонаукових і спеціальних методів наукового пізнання. Так, у процесі роботи над написанням кваліфікаційної роботи при обґрунтуванні теоретико-методичних основ процесу прийняття управлінського рішення у сфері державного управління під впливом засобів масової комунікації використовувалися такі методи наукового дослідження, як аналіз, синтез, індукція, дедукція, абстрагування, узагальнення, системний аналіз та інші. У процесі аналізу практики впливу комунікаційних технологій на прийняття управлінських рішень органами місцевого самоврядування застосовані наступні методи наукового дослідження: формалізація, анкетування, вимірювання, статистичний, графічний та інші. При визначенні напрямків удосконалення методів комунікації задля оптимізації процесу прийняття управлінських рішень використані методи прогнозування, узагальнення та інші.

Наукова новизна кваліфікаційної роботи полягає в обґрунтуванні методики прийняття управлінських рішень в сфері державного управління під впливом засобів масової комунікації, що зводиться, зокрема, до використання колективних методів. Ці методи також визнані чинним законодавством України.

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що за результатами аналізу практики прийняття управлінських рішень органами місцевого самоврядування під впливом засобів масової комунікації

визначено напрямки вдосконалення комунікативних технологій, які б сприяли подоланню закритості у сфері місцевого самоуправління.

Інформаційна база дослідження – законодавчі акти та нормативно-правові документи України, монографічні дослідження, наукові статті, матеріали наукових і науково-практичних конференцій, навчальна література, звіти про соціально-економічний розвиток громади, протоколи громадських слухань.

За результатами дослідження опубліковано тези доповідей для участі у Міжнародній науково-практичній конференції «Тренди розвитку менеджменту, фінансів та бізнес-технологій в умовах формування сучасної економіки та суспільства» (м. Київ, 30 листопада 2022 року).

При написанні кваліфікаційної роботи використовувалися прикладні програми: текстовий редактор Microsoft Word та табличний процесор Microsoft Excel.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ ПРОЦЕСУ ПРИЙНЯТТЯ УПРАВЛІНСЬКОГО РІШЕННЯ У СФЕРІ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ ПІД ВПЛИВОМ ЗАСОБІВ МАСОВОЇ КОМУНІКАЦІЇ

1.1. Характеристика та принципи взаємодії органів державної влади та громадськості із засобами масової комунікації

Сучасне інформаційне суспільство – це один із ключових пріоритетів державної політики в Україні, оскільки у наш час інформація представляє собою певний стратегічний ресурс, який сприяє прискоренню виробничих процесів, економії різних видів ресурсів та підвищенню продуктивності праці, сприяє створенню достатніх умов для розвитку науково-технічного прогресу. Розвиток інформатизації зумовлює необхідність постійної модернізації державного управління, адже від якості та об'єктивності інформації залежить рівень управлінських рішень, регулювання суспільних відносин у певній сфері, моніторингу потреб, узгодженість в діяльності суб'єктів та об'єктів управління, контролю виконання управлінських рішень тощо.

Як зазначають М.Т. Андрійчук та Т.С. Андрійчук, «функціонування держави та її інститутів відбувається у тісному зв'язку з громадянським суспільством – сукупністю незалежних від держави суспільних інститутів і колективів, що реалізують приватні інтереси та потреби. Мас-медіа є одним з найважливіших інститутів громадянського суспільства, що реалізує інформаційні потреби суспільства та забезпечує політичну комунікацію» [1].

Засоби масової комунікації (ЗМК) на сьогодні, за загальним визнанням, є найефективнішим шляхом поширення інформації. Під засобами масової комунікації розуміють «сукупність каналів розповсюдження інформації, яку адресовано необмеженому колу осіб, соціальних груп, держав з метою оперативного інформування їх відносно подій і явищ у світі, конкретній країні, певному регіоні, а також для виконання спеціальних соціальних функцій» [2]. ЗМК характеризує широкий набір масових засобів: це і засоби масової інформації (ЗМІ), і театр, і кіно, і цирк та ін., різні вистави, що характеризуються регулярністю проведення у своєму зверненні до масової аудиторії. Також доцільно віднести до ЗМК технічні масові засоби, як телеграф, телефон, телетайп тощо. Найбільш впливовим видом засобів масової комунікації є ЗМІ. Закон України «Про інформацію», стаття 22, визначає засоби масової інформації як «засоби, призначені для публічного поширення друкованої або аудіовізуальної інформації» [3]. Згідно вказаної статті, «друкованими засобами масової інформації є періодичні друковані видання (преса) – газети, журнали, бюлетені тощо і разові видання з визначеним тиражом, а аудіовізуальними ЗМІ – радіомовлення, телебачення,

кіно, звукозапис, відеозапис тощо. Крім того, ЗМІ, залежно від їх засновників, варто поділяти на державні, комунальні та приватні» [4].

Ми погоджуємося із думкою, що «у сучасних демократичних суспільствах процес політичної комунікації майже весь реалізується через мас-медіа. Їхню впливовість спричинено масштабами охоплення аудиторії, високою технічною ефективністю, швидкістю поширення інформації, залежністю населення і політичних лідерів від мас-медіа у питаннях поширення знань про світ політики, який перебуває за межами сфери їхньої прямої участі, а також тим, що у найліберальніших демократичних суспільствах мас-медіа набули репутації достовірних і об'єктивних джерел інформації» [5].

В Україні влада асоціюється, в основному, з двома рівнями повноважень. На першому рівні знаходяться владні інститути держави, на другому – виборні органи місцевого самоврядування. Проте, громадянське суспільство бере розгалужену участь у соціальному контролі за діяльністю владних структур в країні і органів місцевого самоврядування та демонструє незалежність від прямого державного управління. Однак, в сучасній Україні населення де-факто не є повноцінним учасником процесів державного управління, і саме ЗМІ, як інститут громадянського суспільства, повинні створювати умови для вираження ідей, поглядів та інтересів, як окремої людини, так і всіх членів суспільства.

Вітчизняний науковець Н. Костенко зазначає, що «на етапі становлення інформаційного суспільства в Україні продовжує існувати великий дефіцит діалогової взаємодії між органами публічної влади та громадськістю, в результаті якого відбувається комунікативний розрив» [6]. Дослідниця стверджує, що «проблема пов'язана з двома аспектами: інформація все більшою мірою стає невід'ємним атрибутом управління; потоки інформації стають основним об'єктом управління. У той же час, інформаційна взаємодія є одним із найважливіших чинників реалізації державного управління, забезпечення діалогу влади і суспільства за допомогою ЗМІ» [6]. Саме ЗМІ здатні заповнити цей комунікаційний розрив, виступаючи посередником між владою та суспільством. Як зазначає В. Горовий, «посередницька роль ЗМІ полягає у представництві інтересів громадянського суспільства перед владою, допомозі суспільству їх формулювати і захищати, в той же час, ЗМІ є найважливішим інститутом громадянського суспільства, який забезпечує комунікативний дискурс. У цьому сенсі ЗМІ виступають як складна сукупність інститутів збору, аналізу, підготовки до розповсюдження тих чи інших відомостей, а також – технічних засобів із прийому, кодування та декодування сигналів» [7]. Проте, як наголошує Н. Костенко «налагодження процесу тісної взаємодії органів влади та ЗМІ можливе лише за умови дотримання певних організаційних принципів, а саме: єдності ланок владної (управлінської) вертикалі незалежно від їх інституціональної належності; субординації та координації компетенцій суб'єктів управлінського партнерства; паритету інтересів органів влади, що належать до

загальнодержавної системі управління; балансу керованості в умовах скоординованої взаємодії; сумісності управлінських практик; єдності інформаційного простору в межах управлінського партнерства; вільного вибору форм партнерства та його організації» [6, 38].

Можна сказати, що завдяки засобам масової інформації громадськість має можливість бути почутою владою, а влада – стати відповідальнішою перед громадою, а також більш відкритою та доступною для людини.

На думку Богуслави Добек-Островської та Роберта Вішньовського «засоби масової інформації заохочують громадян брати участь у демократичному процесі. Поширюючи повний спектр політичних думок, вони дають можливість громадськості робити політичний вибір і стати частиною життя нації. Вони розглядаються як механізми, що захищають демократичні принципи та сучасне суспільство, визначаючи пріоритетність інформації та створюючи повідомлення ... засоби масової інформації здатні створювати або руйнувати політичну кар'єру та порушувати політичні питання ...» [8, 37].

Удосконалення взаємодії органів публічної влади та ЗМК пов'язані, перш за все, із дотриманням принципів “good governance”: відкритості та прозорості. Слід зауважити, що проблематика прозорості та відкритості (транспарентності) знаходиться у полі досліджень міжнародних неурядових організацій, таких як: Transparency International, Мережі ООН із питань державного управління (UNPAN). Мережа ООН з питань державного управління (UNPAN): визначає «відкритість» та «прозорість» як «доступ громадян до інформації, сприяння процесу прийняття управлінських рішень» [9]. Г. Пизіна розглядає проблему відкритості та прозорості «як базову характеристику влади, яка забезпечує розвиток демократії, громадянського суспільства шляхом відкритості виконавчої влади, процедури прийняття управлінських рішень і активізації громадянського контролю над діяльністю органів публічної влади» [10]. У свою чергу, Н. Гудима відмежовує поняття прозорості та відкритості, досліджує їх як «певні принципи функціонування органів публічного управління. Прозорість – встановлення владою умов, що забезпечують залучення громадян та інших суб'єктів управління до прийняття управлінських рішень, а відкритість – як обов'язок із забезпечення можливості вільного доступу громадян до здійснення управління державними справами» [9].

Достатньо високий рівень потреби у відкритості владних структур, на жаль, мало співпадає з реальною участю громадян у діяльності зазначених структур. Свідченням тому є той факт, що більшість українських громадян не готові до того, щоб зробити наступний крок та бути залученим до роботи органів публічної влади. Низька активність громадськості у питаннях співробітництва з структурами влади певним чином залежить від роботи ЗМІ. Як зазначає Даніленко С.А., «важливе значення мають такі фактори, як дотримання працівниками мас-медіа норм професійної журналістської етики та стабільний рівень суспільної уваги до процесів в інформаційній сфері. У

сучасному інформаційному просторі України існує потреба у підтримці та збереженні відкритості та прозорості органів публічної влади. Інститути формування громадянського суспільства повинні забезпечувати виконання цих демократичних принципів саме через ЗМІ. Володіння інформацією стає однією із форм влади, яка визначає можливості контролю над людиною та суспільством» [11].

Так, опитування, яке було проведене Київським міжнародним інститутом соціології (КМІС) спільно з Фондом «Демократичні ініціативи» імені Ілька Кучеріва і проходило 26-30.07.2022р. на замовлення Комісії журналістської етики та за підтримки International Media Support (IMS) показало, що «серед запропонованих джерел інформації респонденти скоріше довіряють ЗМІ, де працюють професійні журналісти (40%), або ж окремим журналістам, які довели якість своїх матеріалів (30%). 12% віддають перевагу дописам блогерів та постам у соцмережах відомих людей. Жінки дещо частіше віддають перевагу ЗМІ з професійними журналістами (45%), ніж чоловіки (35,5%). Натомість чоловіки частіше довіряють окремим журналістам – 34,5%, серед жінок таких 27%. Зі зростанням рівня освіти простежується тенденція стосовно більшої довіри до конкретних журналістів – 34,5% проти 29% серед респондентів з середньою освітою» [12]. (рис.1.1).

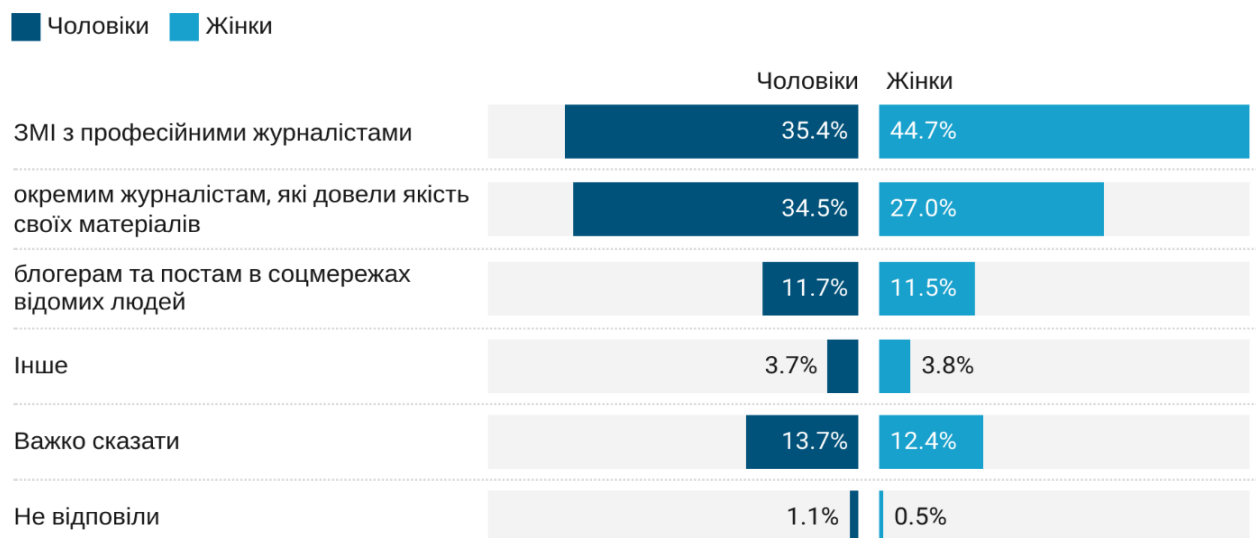

Рисунок 1.1 - Результати опитування щодо довіри джерелам інформації (статевий розподіл) [12]

Результати дослідження свідчать, що «основними критеріями професійності журналіста респонденти назвали репутацію журналіста (55%) і якість самого матеріалу (54%). Інші критерії менш важливі для опитаних. 23% звертають увагу на репутацію медіа, а 8% на наявність журналістського посвідчення у певного автора. Чоловіки дещо частіше звертають увагу на репутацію журналіста, а жінки – на якість матеріалу. Стосовно репутації медіа – то на неї частіше, ніж серед інших груп, звертають увагу респонденти з вищою освітою – 29%» [12] (рис 1.2).

Яке підтвердження професійності журналіста для Вас важливе? (можна обрати кілька відповідей)

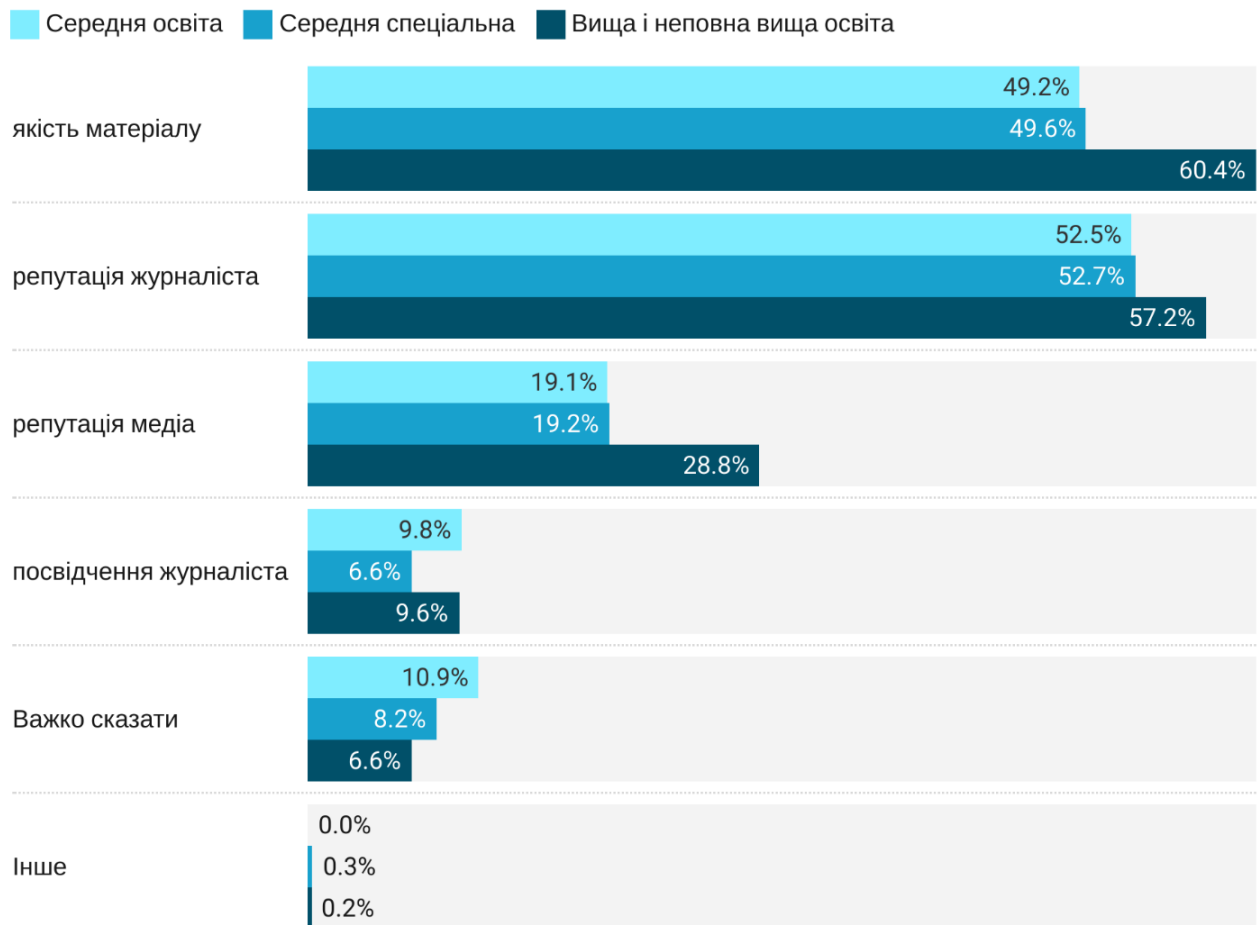

Рисунок 1.2 - Результати опитування щодо вимог до професійності журналістів [12]

Таким чином, підсумовуючи, слід відзначити, що «діалогова модель взаємодії влади та ЗМІ, підкріплена принципами прозорості та відкритості, передбачає пріоритет суспільних інтересів з правом кожної особистості бути почутим. Засоби масової інформації займають значне місце у вирішенні проблеми відкритості органів державної влади, що дозволить підвищити довіру населення України до органів влади, що є одним з актуальних завдань сьогодення. Адже, наразі, засоби масової комунікації суттєво впливають на громадську думку, а відповідно і на прийняття управлінських рішень в державі» [11]. Отже, засоби масової комунікації відіграють одну із головних ролей у системі державного управління, що знаходить свій прояв у зростанні ефективності діяльності владних структур.

1.2. Державно-управлінське рішення та характеристика імпульсів впливу засобів масової комунікації на управлінський цикл

Державно-управлінські рішення, які приймаються на різних етапах державного управління, дають змогу класифікувати їх за формою на такі основні групи:

- «політичні державно-управлінські рішення (доктрини, концепції, стратегії, державні програми та проекти, державний бюджет, формування та реформування системи державної влади, державні стратегії та державна політика у різних сферах суспільної життєдіяльності)» [13];

- «правові державно-управлінські рішення (конституція; конституційні закони та угоди; закони; міжнародні угоди та договори; укази глави держави; постанови парламенту і уряду; розпорядження уряду; накази керівників центральних органів виконавчої влади; положення про органи державної влади та управління; державні та галузеві стандарти тощо)» [13];

- «організаційні (адміністративні) державно-управлінські рішення (положення про центральні органи державної влади, призначення їх керівників, доручення, вказівки, протоколи нарад, інструкції та інші організаційно-субординаційні та організаційно-координаційні рішення та заходи вищих і центральних органів державної влади)» [13].

Прийняття управлінського рішення в державному управлінні можна визначити як процес, «який починається з моменту виникнення проблеми, яку потрібно вирішити та завершується вибором рішення (дії), спрямованої на вирішення суспільних проблем» [14, 26]. Ми погоджуємося з думкою, що «результати управлінських рішень у сфері державного управління стосуються інтересів великої кількості людей, що вимагає їх ретельної й всебічної підготовки, на яку йде багато сил і засобів. Однак ці результати не завжди вдається здобути, оскільки не всі їхні фактори рівною мірою піддаються обліку й цілеспрямованому впливу, а реакції людей непередбачувані» [14, 28].

Державно-управлінські рішення характеризуються направленістю на вирішення проблем державного рівня, оформленням у вигляді нормативно-правових актів, програмно-цільових документів або організаційно-розпорядчих рішень, розробкою на їх основі державно-управлінських дій, обов'язковістю виконання всіма вказаними в них органами державної влади, підприємствами, організаціями, установами та особами, першочерговістю забезпечення необхідними державними ресурсами.

Розглянемо класифікацію управлінських рішень у сфері державного управління (табл. 1.1).

Таблиця 1.1 - Класифікація управлінських рішень у сфері державного управління

Ознака	Види управлінських рішень
За характером цілей	<ul style="list-style-type: none"> - стратегічні; - тактичні; - оперативні
За функціональним змістом	<ul style="list-style-type: none"> - планові рішення; - організаційні; - технологічні; - прогнозуючі
За рівнями ієрархії систем управління	<ul style="list-style-type: none"> - на рівні великих систем; - на рівні підсистем; - на рівні окремих елементів системи
Залежно від характеру організації розробки рішень	<ul style="list-style-type: none"> - одноособові; - колегіальні; - колективні
Залежно від методів розробки	<ul style="list-style-type: none"> - графічні, з використанням графоаналітичних підходів (сіткових моделей і методів, стрічкових графіків, структурних схем); - математичні, які передбачають формалізацію уявлень, відносин, пропорцій, термінів, подій, ресурсів; - евристичні, пов'язані з широким використанням експертних оцінок, розробки сценаріїв, ситуаційних моделей
За причинами виникнення	<ul style="list-style-type: none"> - ситуаційні, пов'язані з характером обставин, що виникають; - рішення, що виникають за приписом (розпорядженням) вищестоящих органів; - програмні, пов'язані із включенням даного об'єкта управління в певну структуру програмно-цільових відносин, заходів; - ініціативні, пов'язані з виявленням ініціативи системи, наприклад, у сфері виробництва товарів, послуг, посередницької діяльності; - епізодичні й періодичні, що впливають із періодичності відтворювальних процесів у системі
За організаційним оформленням	<ul style="list-style-type: none"> - жорсткі, що однозначно задають подальший шлях їх втілення; - орієнтовні, що визначають напрямок розвитку системи; - гнучкі, що змінюються відповідно до умов функціонування і розвитку системи; - нормативні, що задають параметри протікання процесів у системі

Джерело: складено автором на основі [15]

Чинники, які визначають якість, результативність і ефективність управлінських рішень в державному управлінні, наведені на рис. 1.3.

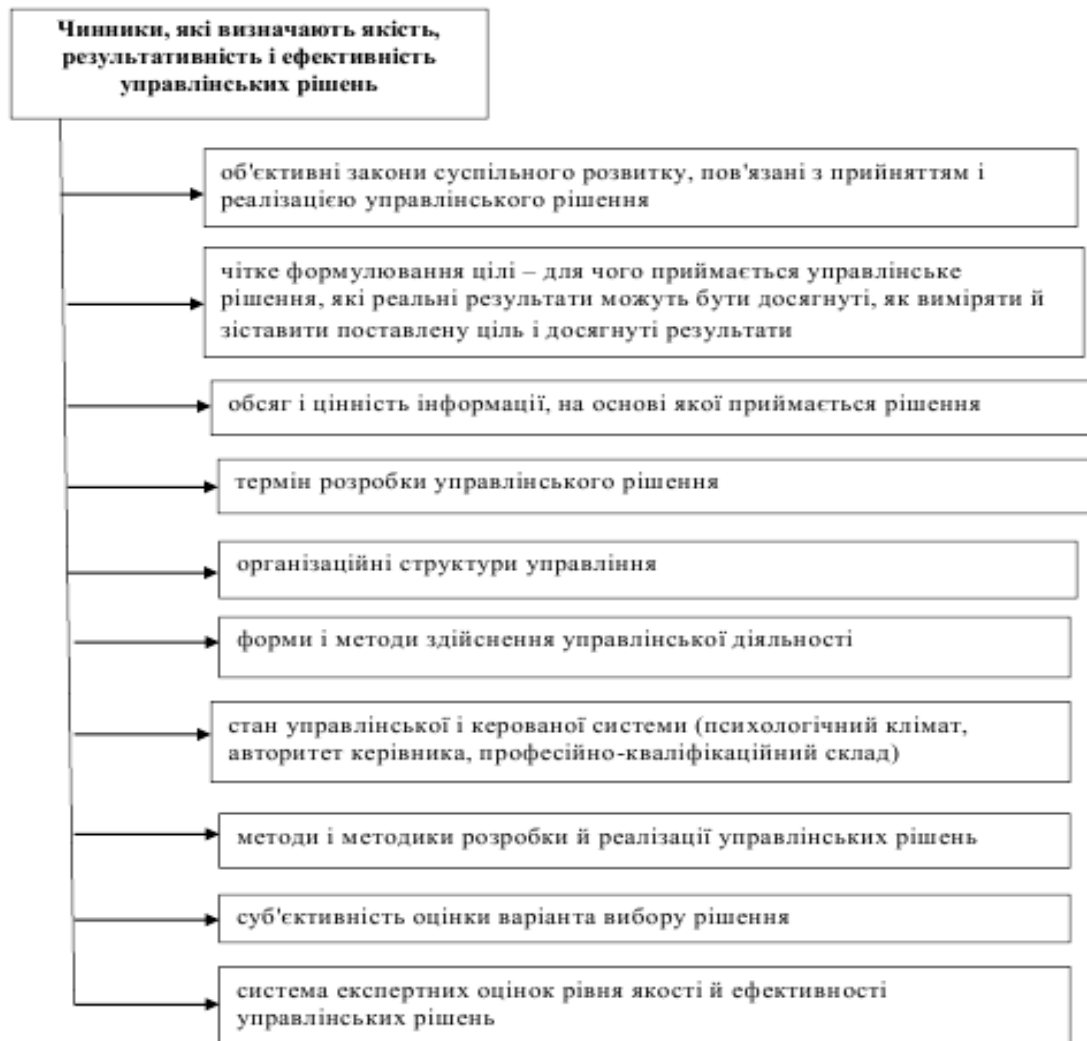

Рисунок 1.3 - Чинники, які визначають якість, результативність і ефективність управлінських рішень в державному управлінні
Джерело: складено автором на основі [15]

В державному управлінні управлінський цикл (прийняття управлінських рішень) представлений такими основними етапами:

1. «Проводиться аналіз і визначення пріоритетних проблем та формується порядок денний за ступенем їх значущості. Для визначення пріоритетних проблем збирається і аналізується вся доступна інформація, необхідна для прийняття публічного рішення. Повинні бути враховані та вивчені інтереси, вимоги та запити різних соціальних груп, окремих громадян та громадських об'єднань. Потім відбираються ті проблеми, які потребують свого рішення і створюється суспільно-політична основа для порядку денного» [16].

2. «Згідно з порядком денним формуються та розглядаються можливі альтернативні варіанти публічних рішень. Перелік альтернативних рішень дає можливість вибрати найоптимальніше рішення з кількох альтернатив» [16].

3. «Остаточний вибір та формулювання публічного рішення. Рішення

відібране на попередньому етапі пропонується для голосування або знаходження консенсусу в демократичних органах управління суб'єктами публічного управління. Цей етап вважається основним етапом у процесі прийняття управлінського рішення» [16].

4. «Практична реалізація прийнятих управлінських рішень. Цей етап передбачає практичне здійснення виробленого управлінського рішення, яке може бути втілене у життя за допомогою комбінації способів примусу та переконання, а також окремих соціотехнічних засобів (маніпулювання, маневрування тощо) для реалізації даного виду рішень» [16].

5. «Контроль за ходом реалізації прийнятих управлінських рішень та досягнутими результатами від їх реалізації. Контроль забезпечує зворотній зв'язок між прийняттям рішення та його реалізацією. Це дозволяє відстежити ефективність прийнятого рішення» [16].

Важливо наголосити, що саме на етапі практичної реалізації прийнятих управлінських рішень закладена найбільша небезпека для громадян та демократичного державного устрою – використання засобів масової комунікації з метою управлінського маніпулювання. Як зазначає П.А. Журавель «останнє являє собою приховане управління свідомістю та поведінкою людей з метою примусити їх діяти або ж діяльнісно паралізувати всупереч власним інтересам» [17]. П.А. Журавель акцентує, що «шляхом впливу на громадську думку засоби масової комунікації забезпечують суб'єктам державного процесу великі можливості для реалізації своєї мети, служать певним соціальним силам, виступають могутнім фактором обґрунтування необхідних для лідерів бази управлінських відносин, пропаганди вироблених політичних і правових норм, правил і принципів, внесення суттєвої сторони пропагованих норм і правил, потрібне ставлення до суспільного договору з приводу діючої влади» [17]. Науковець застерігає, що «при цьому, маємо розуміти, що засоби масової комунікації можуть бути або залежними від якихось соціальних сил, обслуговувати тільки їх інтерес, або незалежними від конкретних соціальних сил, але вони не можуть бути або політично, або ідеологічно нейтральні. Навіть нейтральна позиція, зайнята колективом якихось засобів масової комунікації, відповідає інтересам певних соціальних сил і може бути використана. Нема нейтральної управлінської свідомості і нема нейтральних засобів масової комунікації» [17].

Контроль виконання рішення є завершальною стадією управлінського циклу. І тут ми можемо зазначити, що засоби масової комунікації можуть слугувати засобом забезпечення соціального контролю в суспільстві. Так, згідно Закону України «Про порядок висвітлення діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування в Україні засобами масової інформації» [18], «засоби масової інформації України відповідно до законодавства України мають право висвітлювати всі аспекти діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування. Органи державної влади та органи місцевого самоврядування зобов'язані надавати

засобам масової інформації повну інформацію про свою діяльність через відповідні інформаційні служби органів державної влади та органів місцевого самоврядування, забезпечувати журналістам вільний доступ до неї, крім випадків, що становлять державну таємницю не чинити на них будь-якого тиску і не втручатися в їх виробничий процес» [18, 27]. Крім того, «засоби масової інформації можуть проводити власне дослідження і аналіз діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування, їх посадових осіб, давати їй оцінку, коментувати» [18]. Як стверджує Пахнін М.Л. зазначені дії здійснюються «через публічне інформування за відповідними напрямками та щодо подій основної діяльності різноманітних соціальних суб'єктів, економічних структур, органів влади й управління, у суспільній, політичній, соціальній, економічній та інших сферах громадського життя. ЗМІ як один зі структурних елементів ЗМК провадять власну інформаційно-аналітичну діяльність та інформаційні розслідування» [19].

Таким чином, маємо констатувати, що процес впливу засобів масової комунікації на прийняття управлінських рішень відбувається через інформаційну складову шляхом розгортання інформаційного процесу, який дає змогу ЗМК формувати «порядок денний» в сфері державного управління. Для продовження дослідження доцільно розглянути методіку прийняття управлінських рішень в сфері державного управління під впливом ЗМК, в т.ч. органами місцевого самоврядування.

1.3. Методика процесу прийняття управлінського рішення у сфері державного управління під впливом засобів масової комунікації

В сучасних умовах активної перебудови українського суспільства перед наукою державного управління постає першочергове завдання розроблення новітніх методик та процедур прийняття управлінських рішень.

Ми погоджуємося з думкою Сокирник І.В., Гейдарової О.В., що «згідно з класифікацією сучасної науки управління, проблеми, що виникають у державному управлінні, належать до слабо структурованих та неструктурованих. Обираючи методи прийняття рішень, доцільно враховувати як тип проблеми, так і умови прийняття рішень. Отже, прийняття управлінського рішення в державному управлінні можна визначити як процес, початок якого настає з моменту виникнення проблеми, яку потрібно вирішити та завершується вибором рішення (дії), спрямованої на вирішення суспільних проблем» [20,]. Типізація проблем у державному управлінні та методи їх вирішення наведені у таблиці 1.2.

Таблиця 1.2 - Типізація проблем у державному управлінні та методи їх вирішення

Тип проблеми	Характеристика проблеми	Основні методичні підходи	Аналітичні методи
Слабо структуровані	Проблема містить елементи як кількісного, так і якісного характеру	Системний аналіз: - не програмовані рішення; - моделі поведінки як «економічної людини», так і «адміністративної людини»	Евристичні методи Методи теорії ігор Імітаційне моделювання Експертні методи Метод дерева цілей Методи стратегічного аналізу
Неструктуровані	Проблема містить тільки якісний опис найважливіших елементів, кількісні залежності між якими не визначені	Аналіз політики: - не програмовані рішення; - програмний аналіз; - модель поведінки «адміністративної людини»	Евристичні методи Статистичні методи аналізу Метод сценаріїв Соціальні експерименти Метод дерева цілей Методи соціології та соціальної психології Експертні методи

Джерело: складено автором на основі [20]

Методика прийняття управлінських рішень в сфері державного управління під впливом засобів масової комунікації включає:

1 етап - аналіз управлінської задачі з погляду її змісту, можливості формалізації;

2 етап - вибір складу методів для пошуку оптимального варіанта рішення;

3 етап - визначення правил і умов застосування обраних методів.

Оскільки проблеми, що виникають у державному управлінні, як ми зазначали, належать до слабо структурованих та неструктурованих, технологія прийняття управлінських рішень у сфері державного управління базується в основному на використанні системи двох груп методів: евристичних та колективних.

Сокирник І.В., Гейдарова О.В. зазначають, що «евристичні методи прийняття рішень базуються на аналітичних здібностях осіб, які приймають управлінські рішення. Ці методи спираються на інтуїцію, порівняння альтернатив з урахуванням набутого досвіду, вони оперативні, але не гарантують вибору безпомилкових рішень. Колективні методи прийняття рішень передбачають визначення учасників певної процедури і відбір форм групової роботи: засідання, наради, мозковий штурм (спільне генерування ідей і наступне прийняття рішень), методи індивідуальної та колективної експертних оцінок (інтерв'ю, аналогів, написання сценаріїв, колективної експертної оцінки), метод Дельфі (багатоетапна процедура анкетування) тощо» [20].

Органи місцевого самоврядування при вирішенні управлінської задачі з погляду її змісту та можливості формалізації у своїй діяльності

застосовують ряд колективних методів, що передбачають застосування засобів масової комунікації для вирішення питань місцевого життя. Більшість з них є загально визнаною практикою у державах розвинутої демократії. Ці методи також визнані чинним законодавством України:

«місцевий референдум, дорадче опитування громадян (ст. 69 Конституції України [21], ст. 7 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» [22]);

загальні збори громадян за місцем проживання (ст. 8 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні»);

здійснення місцевих ініціатив (ст. 9 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» [22]);

громадські слухання (ст. 13 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» [22]);

громадська наукова і науково-технічна експертиза рішень органів місцевого самоврядування (ст. 11 Закону України «Про наукову і науково-технічну експертизу» [23])» [4].

В усіх зазначених методах присутня інформаційна складова, що полягає у формулюванні думки громади, яка має юридичну можливість трансформуватися в офіційний документ (рішення референдуму, рішення ради, прийняте в результаті внесення місцевої ініціативи тощо).

Крім того, в сучасній практиці місцевого самоврядування набувають поширення інші методи масової комунікації, серед яких:

«прямі телефонні лінії, радіо – та телепередачі у прямому ефірі за участю посадових осіб місцевого самоврядування;

круглі столи за участю представників місцевої влади та певних цільових аудиторій;

фокус-групи, спрямовані на вирішення певних заздалегідь поставлених завдань (виробити алгоритм вирішення проблеми, узгодити ідеологію нормативно-правового акту тощо);

створення дорадчих органів при органах місцевого самоврядування;

Інтернет-конференції та Інтернет-форуми за участю місцевих посадовців» [4].

Отже, існує достатня кількість методів, які лежать в основі методики процесу прийняття рішень в сфері державного управління, зокрема в місцевому самоврядуванні найбільш поширеними є колективні, зі складовою масової комунікації. Більшість із них визначені законодавством України та є загально визнаною практикою у державах розвинутої демократії.

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ ВПЛИВУ КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА ПРИЙНЯТТЯ УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ ОРГАНАМИ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ М. КРИВИЙ РІГ

2.1. Громадські слухання як метод застосування засобів масової комунікації для вирішення питань громади міста

Територіальна громада м Кривий Ріг має право проводити громадські слухання – «зустрічатися з депутатами міської ради, районних у місті рад, міським головою й іншими посадовими особами органів місцевого самоврядування, під час яких члени територіальної громади можуть заслуховувати їх, порушувати питання, уносити пропозиції з питань міського/районного значення, що належать до відання місцевого самоврядування» [24]. Слід відмітити переваги громадських слухань перед іншими формами залучення громадян, за умови їх належної організації (рис. 2.1).

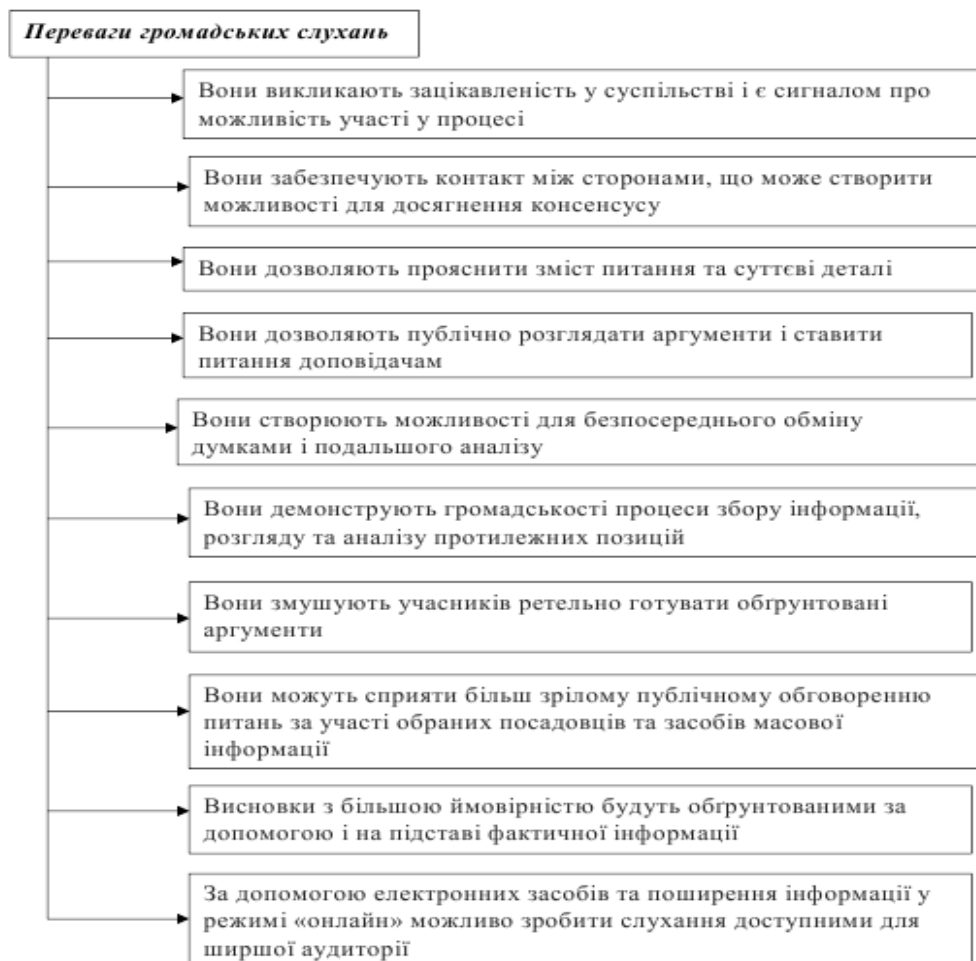

Рисунок 2.1 - Переваги громадських слухань перед іншими формами залучення громадян

Джерело: складено автором на основі [33]

Організація та проведення громадських слухань здійснюється відповідно до Порядку про громадські слухання в м. Кривому Розі, який наведений у Статуті територіальної громади м. Кривий Ріг [24].

Цей Порядок встановлює «механізм ініціювання, підготовки та проведення громадських слухань, а також порядок урахування їх результатів органами та посадовими особами місцевого самоврядування міста Кривого Рогу» [24].

Громадські слухання є відкритими, «участь у них може взяти будь-який дієздатний член громади, який має право голосу на місцевих виборах. Під час проведення громадських слухань заборонено чинити перешкоди діяльності представників засобів масової інформації. Громадські слухання проводяться на засадах добровільності, гласності, відкритості та свободи висловлювань. Жодна особа не може бути примушена до участі або неучасті в роботі громадських слухань. Кожен має право виступити на громадських слуханнях у спосіб, визначений Порядком. Громадські слухання не можуть використовуватися для передвиборчої агітації, тому не проводяться менш як за три місяці до дня проведення місцевих виборів» [24].

Діючий Порядок чітко визначає перелік учасників громадських слухань, крім дієздатних членів громади (рис. 2.2).

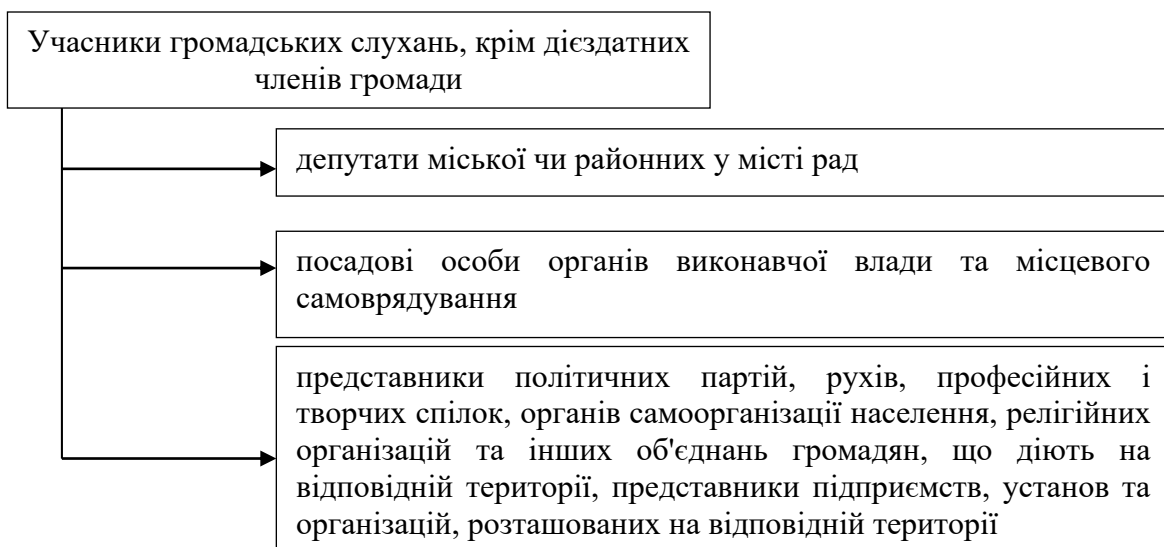

Рисунок 2.2 - Перелік учасників громадських слухань, крім дієздатних членів громади

Джерело: складено автором на основі [24]

Як зазначено у Порядку, «міські громадські слухання проводяться з проблем, що стосуються найважливіших питань діяльності й розвитку всієї територіальної громади» і проводяться в разі необхідності, але не рідше разу на рік [24].

Досвід впровадження принципів “good governance” свідчить, що

«організаторами громадських слухань найчастіше виступають самі органи місцевого самоврядування, хоча в окремих випадках ініціатива може походити від об'єднань громадян та ініціативних груп. Муніципальна влада може активно використовувати громадські слухання також при підготовці непопулярних рішень чи рішень, які поляризують громаду. Наприклад, при обговоренні проекту місцевих правил забудови громадські слухання можуть замінити (або доповнити) цілий комплекс заходів інформаційного характеру, які має здійснювати орган місцевого самоврядування» [24].

Ми погоджуємося із думкою, що «громадські слухання – добра форма зворотного зв'язку. Члени територіальної громади можуть ставити питання представникам органів самоврядування та надавати пропозиції щодо вдосконалення діяльності органів місцевої влади» [24].

Статут громади м. Кривий Ріг визначає, що «ініціатором проведення громадських слухань може бути: ініціативна група в кількості від п'яти до десяти осіб, обрана на зборах, на яких присутні не менше двохсот членів громади, для ініціювання міських і районних громадських слухань, не менше двадцяти осіб – для проведення громадських слухань малих територіальних утворень, третина депутатів загального складу відповідної ради, міський голова, голова районної в місті ради, виконавчий комітет міської ради чи районної в місті ради (надалі –виконавчий комітет відповідної ради)» [24].

Якщо ініціатором проведення громадських слухань є міський голова чи голова районної в місті ради, чи виконавчий комітет відповідної ради, вони оголошуються безпосередньо шляхом видання або ухвалення відповідного розпорядчого документа (розпорядження, рішення).

Процес підготовки та проведення громадського слухання згідно Порядку про громадські слухання в м. Кривому Розі наведений на рис. 2.3.

В Статуті визначено, що «повідомлення про ініціативу з проведення громадських слухань від інших суб'єктів ініціювання вноситься у вигляді письмового звернення, у якому зазначаються: дата, час та місце запланованих громадських слухань, тема громадських слухань, пропозиції щодо запрошення посадових осіб, особа чи особи, уповноважені представляти ініціатора» [24]. Повідомлення повинно бути видане не пізніше 43 днів до запланованої дати. «Секретар міської ради, заступник голови відповідної районної в місті ради реєструють повідомлення про ініціативу з проведення громадських слухань у Книзі реєстрації місцевих ініціатив, загальних зборів (конференцій) громадян за місцем проживання, громадських слухань протягом трьох днів з моменту його отримання» [24].

Згідно Положення «кількість підписів, необхідних для реєстрації ініціативи з проведення міських громадських слухань, становить не менше 500; районних – не менше 300; для малих територіальних утворень – не менше 100. Секретар міської ради, заступник голови відповідної районної в місті ради повинні зареєструвати ініціативу про проведення міських (районних) громадських слухань не пізніше п'яти днів з дня передачі підписних листів з необхідною кількістю підписів на підтримку, одержаних з

дотриманням вимог Порядку. Секретар міської ради не пізніше трьох днів з дня реєстрації ініціативи з проведення міських громадських слухань письмово повідомляє про це ініціаторів та міського голову, якому направляє всі необхідні документи» [24].

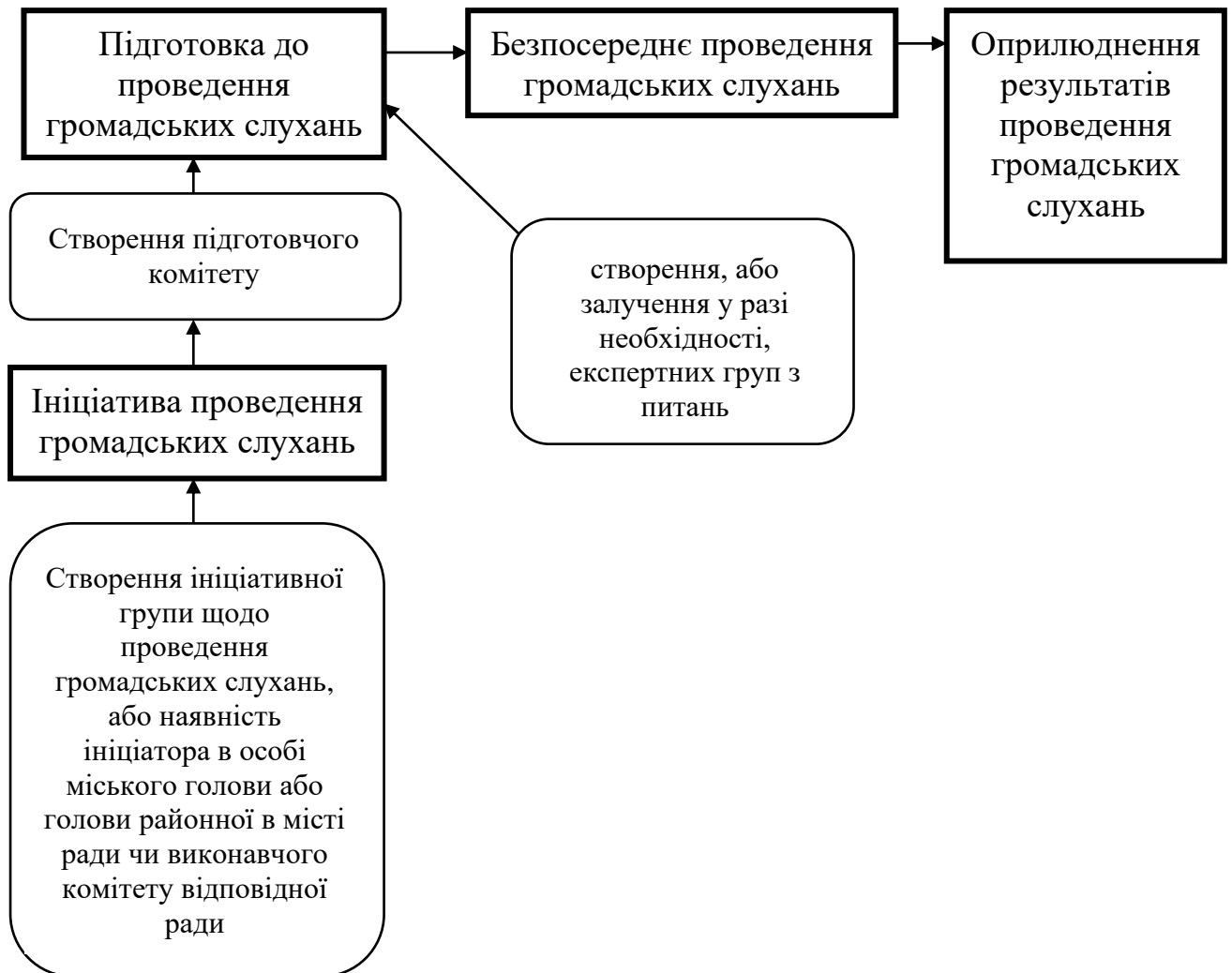

Рисунок 2.3 - Структура процесу підготовки та проведення громадського слухання

Джерело: складено автором на основі [24]

У Положенні зазначено, що «міські, районні громадські слухання мають бути призначені на дату, що не перевищує 20 днів від дати реєстрації відповідної ініціативи. Відповідний розпорядчий документ має обов'язково містити: тему слухань (проблему, питання та проекти нормативно-правових актів), дату, час та місце їх проведення, відомості щодо ініціатора проведення слухань, перелік виконавчих органів і посадових осіб місцевого самоврядування, відповідальних за своєчасну та якісну підготовку громадських слухань, склад посадових осіб, які будуть брати участь у громадських слуханнях, план заходів з організації та проведення громадських слухань (у разі необхідності), склад підготовчого комітету,

відповідального за підготовку слухань, перелік осіб, що запрошуються на слухання» [24].

Підготовка громадських слухань здійснюється відповідним органом місцевого самоврядування разом з ініціатором проведення слухань. Не пізніше семи днів до дня проведення громадських слухань через публікацію в друкованому засобі масової інформації та розміщення на офіційному веб-сайті відповідної ради в мережі Інтернет або в інший спосіб, що є прийнятним для громади, повідомляється про дату, час та місце проведення громадських слухань, суб'єкта їх ініціювання та питання, що виносяться на розгляд.

Громадські слухання проходять у відкритому режимі, може проводитися їх аудіо- або відеозапис. Із учасників громадських слухань відносно більшістю голосів обирається секретар громадських слухань. Він веде протокол. Учасники громадських слухань повинні дотримуватися регламенту та норм етичної поведінки, не допускати вигуків, образ та інших дій, що заважають обговоренню винесених на розгляд питань.

Статут громади та наведене там Положення про проведення громадських слухань чітко визначають, що «протокол та підсумкові документи оформляються й передаються не пізніше трьох днів після проведення громадських слухань у чотирьох примірниках. Питання, пропозиції, що виникли або надійшли за результатами проведення громадських слухань, оприлюднюються в друкованому засобі масової інформації та розміщуються на офіційному веб-сайті відповідної ради в мережі Інтернет або оприлюднюються в інший спосіб, прийнятний для членів громади. Відповіді на запитання та результати розгляду пропозицій, прийнятих за результатами громадських слухань, оприлюднюються в такому ж порядку» [24].

Слід відмітити, що «за підсумками міських громадських слухань органи місцевого самоврядування, їх посадові особи за кожною пропозицією приймають одне з рішень: урахувати пропозицію (у такому випадку зазначаються конкретні заходи для її реалізації, визначаються строки виконання та відповідальні), відхилити пропозицію (у такому разі зазначаються мотивовані причини), частково врахувати пропозицію (у такому випадку зазначаються й мотивовані причини, і заходи для реалізації врахованої частини пропозиції із зазначенням строків виконання та відповідальних)» [24].

Розглянемо кейс (додаток А). Громадські слухання щодо обговорення проекту рішення міської ради «Про встановлення ставок земельного податку, розміру орендної плати, пільг зі сплати за землю та затвердження Регламенту оподаткування земельних ділянок на території міста Кривого Рогу у 2019 році» та аналізу його регуляторного впливу».

Оскільки ініціатором проведення громадських слухань виступив виконавчий комітет – вимоги до кількості присутніх не висувалося, проте на згідно протоколу було присутні 72 особи. Серед них депутати міської та

районних у місті рад; представники управлінь виконкому міської ради; представники районних у місті рад; представники Криворізьких ОДП ГУ ДФС у Дніпропетровській області; представники галузевої ради підприємців з питань містобудування, земельних відносин і рекламної діяльності; представники землевпорядних, проектних та громадських організацій; представники ЗМІ, суб'єкти господарювання, громадськість. Як позитивне, слід відзначити, що плануючи такі громадські слухання, уповноважений орган приділив належну увагу питанню планування слухань таким чином, аби забезпечити можливості присутності всіх потенційних його учасників – запланував проведення зборів у приміщенні Криворізької міської ради.

Збори почалися своєчасно. Організаційно-технічне забезпечення проведення зборів повинно було здійснюватися секретарем міської ради або уповноваженою ним посадовою особою. Проте, як недолік, слід зазначити, що в протоколі не зазначено, хто із присутніх осіб є такою уповноваженою посадовою особою, яка забезпечувала б головування на зборах і процес дотримання регламенту. Також, в протоколі не зазначено, хто саме буде здійснювати ведення протоколу громадських слухань.

Від виконавчого комітету вступне слово було надано Рижковій І.О., начальнику Управління розвитку підприємництва виконавчого комітету Криворізької міської ради щодо підстав проведення громадських слухань та було заслухано доповідь Бризецького О.Ф., в.о. начальника управління містобудування, архітектури та земельних відносин виконавчого комітету Криворізької міської ради.

В цілому слухання відбувалися згідно Порядку проведення громадських слухань:

- 1) було здійснене відкриття громадського слухання головуючим;
- 2) було здійснене інформування громадськості про необхідність збереження ставок земельного податку, розміру орендної плати, пільг зі сплати за землю на рівні 2018 р., але підвищення ставки плати за землю саме для підприємств гірничо-металургійного комплексу м. Кривий Ріг до 4%;
- 3) були надані відповіді представниками виконкому на запитання громадськості;
- 4) було здійснене подання усних зауважень і пропозицій громадськості;
- 5) здійснене підбиття підсумків та закриття громадських слухань головуючим.

Основним блоком, заради якого власне і проводяться громадські слухання, є блок подання усних зауважень і пропозицій громадськості. Секретарем зборів була здійснена фіксація усіх поданих заявок і пропозицій безпосередньо у протоколі громадських слухань.

Оскільки результат громадських слухань для їх ініціатора (виконкому Криворізької міської ради) був негативний, то під час закриття громадського слухання громадськості детально була роз'яснена процедура фіксації та врахування зауважень і пропозицій, а також яким чином і коли громадськість зможе ознайомитися із її результатами. По факту наміри Криворізької міської

ради щодо підвищення ставки плати за землю саме для підприємств гірничо-металургійного комплексу м. Кривий Ріг до 4% не знайшли підтримки громадськості, тому проект рішення міської ради «Про встановлення ставок земельного податку, розміру орендної плати, пільг зі сплати за землю та затвердження Регламенту оподаткування земельних ділянок на території міста Кривого Рогу у 2019 році» та аналізу його регуляторного впливу» не був узгоджений і залишився на стадії обговорення.

2.2. Взаємодія органів місцевого самоврядування та ЗМІ в системі “good governance”

Ефективна робота органу місцевого самоврядування зі ЗМІ – «запорука формування адекватної громадської думки про діяльність органу самоврядування, шлях до створення режиму довіри між громадянином і органом самоврядування. З іншого боку, на законодавчому рівні засоби масової інформації визначені як інструмент забезпечення відкритості та прозорості влади. Тому робота зі ЗМІ – один з найвідповідальніших напрямів інформаційної діяльності органу місцевого самоврядування» [4, 30].

Місцеві ЗМІ є важливим складником демократії. Як суспільний спостерігач, ЗМІ спостерігають за діяльністю органів місцевої влади, захищаючи громадян від її зловживань, і поширюють ту інформацію, на яку є запит у суспільстві. Крім того, ЗМІ є трибуною для поширення інформації, дискусій та самовираження. Вони водночас транслюють і формують громадську думку.

Расмус К. Нільсен перераховує основні функції місцевої преси [25]:

1. Залучення представників громади до суспільного діалогу.

Як зазначає Расмус К. Нільсен «для демократії важливо, аби кожен мав достатньо інформації та міг висловитися з питань, що стосуються громади. Долучати ці суспільні групи до дискусії, спостерігати за її ходом, повідомляти про її перебіг – ось завдання для місцевої преси» [25].

2. Забезпечення суспільної згоди.

На думку Расмус К. Нільсен, «ЗМІ долучають усі важливі суспільні групи до діалогу з метою досягнення консенсусу, згоди. Представники суспільства мають не тільки висловитися, але й дійти спільного бачення у суперечливих питаннях. Задля компромісу потрібне не лише представлення різних точок зору на проблему, а також і проведення компетентного обговорення порушених проблем» [25].

3. Watchdogging (на сторожі демократії).

Місцева преса має наглядати за владою, контролювати її.

4. Формування активної місцевої спільноти та відчуття причетності

Ми згодні з Расмус К. Нільсен, що «медіа об'єднують громадян, повідомляючи їм про важливі місцеві новини, а громадяни – долучаються до вирішення місцевих проблем. Чим активніші ЗМІ, тим активніші громадяни.

А це визначає якість демократії. Адже без громадян, що беруть участь у політичному процесі, демократія перетворюється на олігархію, а, можливо, й на автократію» [25].

5. Простір для позитивних новин доступною мовою.

У м. Кривий Ріг офіційним друкованим засобом масової інформації є «Криворізька міська газета «Червоний гірник»», офіційним засобом передачі аудіовізуальної інформації є комунальне підприємство «Телерадіокомпанія «Рудана»» Криворізької міської ради.

Основними сайтами, що забезпечують інформування громадськості м. Кривий Ріг, є офіційний вебсайт Криворізької міської ради та її виконавчого комітету (надалі – вебсайт) та офіційний вебпортал міста Кривого Рогу «Криворізький ресурсний центр» (надалі – вебпортал), що функціонує як найбільший інформаційно-довідковий ресурс міста. На базі вебпорталу (<https://krmisto.gov.ua>) діє його мобільна версія, окрема спеціальна версія, створена та доступна за допомогою 12 сенсорних інформаційних кіосків, розташованих на території міста, інтерактивна мультимедійна електронна енциклопедія інфраструктури міста «Місто на мапі» (mapa.krmisto.gov.ua), мобільний додаток «Мій Кривий Ріг - Smart City» для використання в смартфонах з операційними системами iOS та Android. За допомогою цих сучасних інтерактивних програмних продуктів користувачі мають цілодобовий зручний доступ до актуальної інформації, що міститься в 186 електронних інформаційних ресурсах міста.

Автором роботи було проведено дослідження щодо рівня прозорості місцевих засобів масової інформації та об'єктивності висвітлення роботи місцевих органів влади. Для аналізу рівня були обрані емпіричні методи дослідження і розроблена анкета для опитування респондентів (додаток Б). В опитуванні рандомно прийняли участь 30 осіб віком від 25 до 50 років. Кожен із них задекларував, що він не є членом політичної партії, має вищу освіту і працює за наймом. Проаналізуємо результати опитування щодо зацікавленості громадян місцевою політикою (рис. 2.4).

Як свідчать дані рисунку 2.4, переважна більшість городян (у сукупності 80%) цікавиться місцевою політикою, а отже, буде проявляти інтерес до висвітлення подій у місті, процесами, що відбуваються у різних сферах соціально-економічного життя м. Кривий Ріг, і буде спостерігати за реакцією місцевої влади на події та реагувати на прийняття управлінських рішень місцевими органами влади. Як позитивне, слід відзначити той факт, що при опитуванні жоден респондент не зазначив, що він взагалі не цікавиться місцевою політикою.

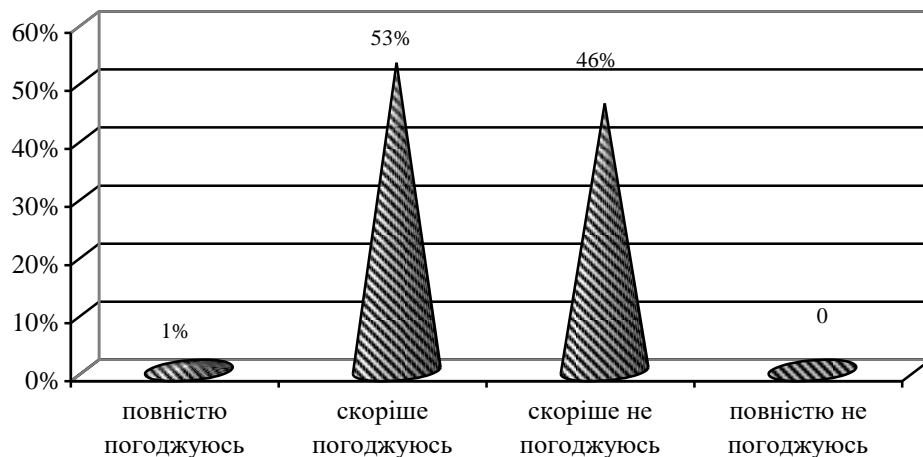
На питання «Чи є у вашому місті місцеві друковані засоби інформації?», «Чи є у вашому місті місцеве телебачення?», «Чи ведуть власні сторінки в соціальних мережах (мережі Інтернет) органи місцевої влади?» 100% респондентів відповіли, що знають про їх існування, що лише підтверджує наші тези про зацікавленість з боку громадян міста діяльністю органів місцевої влади.

Рисунок 2.4 - Результати опитування щодо зацікавленості громадян місцевою політикою

Джерело: складено автором

Проаналізуємо результати опитування щодо повноти висвітлення місцевими засобами масової інформації актуальних питань, що порушуються на засіданнях місцевої ради (рис. 2.5).

■ Представники місцевої влади добре інформують громадян про актуальні питання, які обговорюються на місцевій раді, через засоби масової комунікації

Рисунок 2.5 - Результати опитування щодо повноти висвітлення місцевими засобами масової інформації актуальних питань, що порушуються на засіданнях місцевої ради

Джерело: складено автором

Як свідчать дані рис.2.5, громадськість розуміє той факт, що місцеві ЗМІ не у повній мірі висвітлюють інформацію з актуальних питань, що порушуються на засіданнях місцевої ради, тобто не працює третя функція, що її повинні виконувати місцеві ЗМІ – забезпечувати нагляд за владою.

Найбільш популярним джерелом отримання інформації про діяльність

місцевої влади виявились Інтернет-джерела, серед яких найбільшою популярністю користуються сайти органів влади в соціальних мережах та офіційні веб-сторінки місцевих органів влади (рис. 2.6).

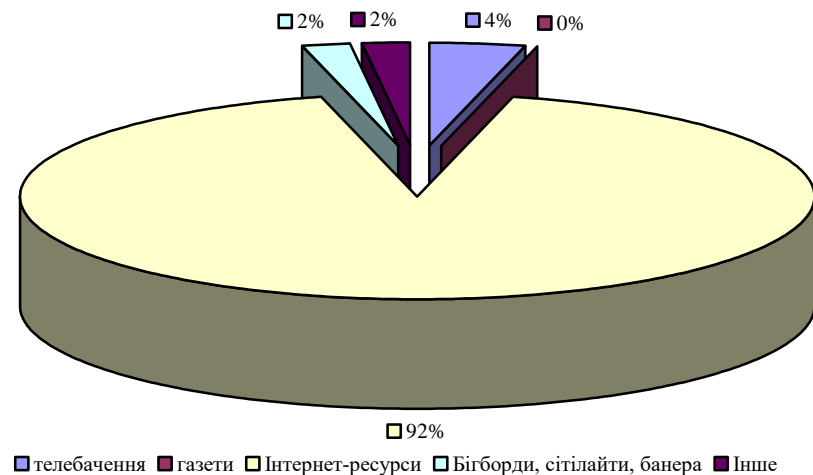

Рисунок 2.6 - Результати опитування щодо джерел, з яких громадськість отримує інформацію про діяльність міськради та міського голови
Джерело: складено автором

За даними опитування, газети взагалі не виступають джерелом інформації про діяльність міського голови та місцевої ради. Незначний обсяг інформації надходить в процесі міжособистісного спілкування (з родичами, колегами, знайомими), з оголошень, листівок, які розміщуються в громадських місцях, під час прослуховування радіопередач. Проте, не зважаючи на незначний показник відсотка щодо можливостей отримання інформації з листівок, бігбордів, сітілайтів та банерів, 100% респондентів зазначили, що у місті є реклама, присвячена висвітленню діяльності міського голови. Тому, враховуючи дані рис. 2.5, ми можемо зробити висновок, що вона все ж таки розповсюджується через Інтернет-канали (а саме - сайти органів влади в соціальних мережах та офіційні веб-сторінки місцевих органів влади).

Проаналізуємо результати опитування щодо рівня об'єктивності висвітлення ЗМІ роботи місцевого голови (мера) залежно від джерела інформації (рис. 2.7).

Таким чином, за даними рис. 2.7, ми ще раз впевнилися про високий рівень довіри громадян м. Кривий Ріг до Інтернет-ресурсів, оцінивши їх можливості достовірно висвітлювати інформацію про роботу міського голови на найвищі оцінки «4» та «5». Автор не вважає за потрібне окремо аналізувати результати опитування про об'єктивність висвітлення роботи міської ради засобами масової інформації, оскільки вони є схожими з попередніми. Можна зробити припущення, що респонденти ототожнюють діяльність міської ради та міського голови, адже середні бали по обох місцевих органах влади збігаються.

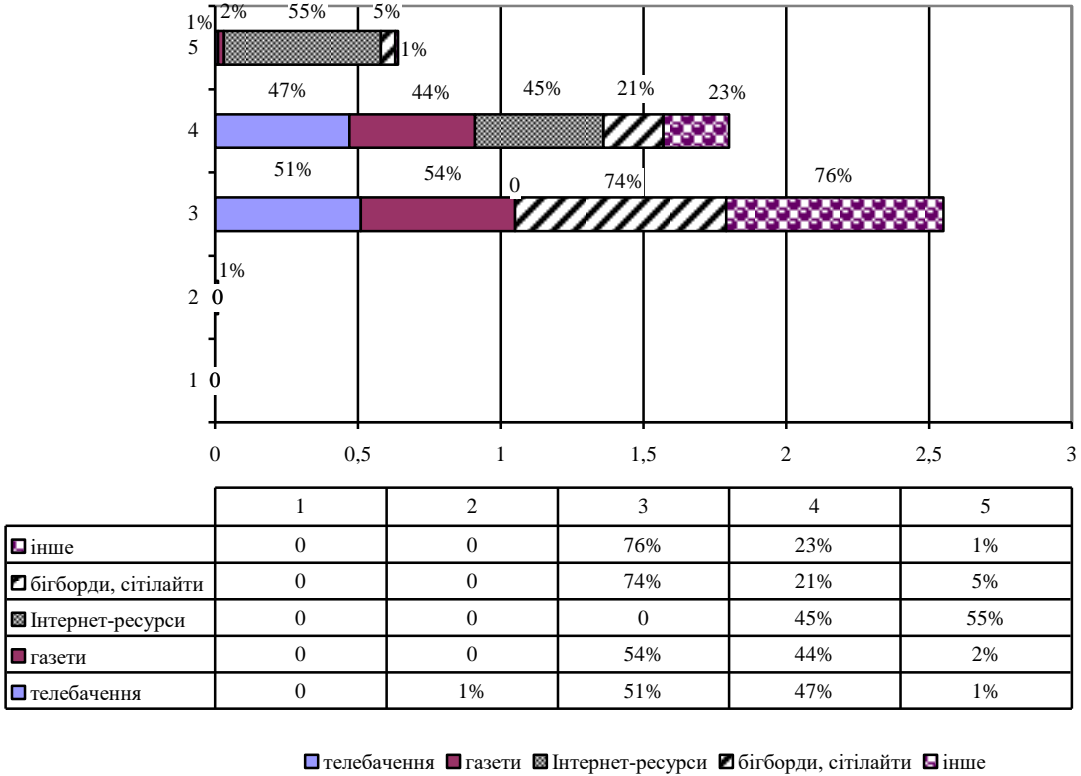

Рисунок 2.7 - Результати опитування щодо рівня об’єктивності висвітлення ЗМІ роботи місцевого голови (мера) залежно від джерела інформації
 Джерело: складено автором

Наведений аналіз результатів опитування дає нам можливість стверджувати, що місцевим органам влади слід розвивати співпрацю із місцевими засобами масової інформації задля розширення каналів поширення інформації та налагодження суспільного діалогу.

ВИСНОВКИ ТА РЕКОМЕНДАЦІЇ

Кваліфікаційна робота присвячена процесам комунікативної взаємодії органів державної влади та інститутів громадянського суспільства стосовно впливу на прийняття управлінських рішень. В сучасних умовах засоби масової комунікації покликані стати одним із головних посередників в процесі обговорення важливих рішень в сфері державного управління. Саме це дає поштовх для розвитку нових комунікативних форм і методів комунікацій, нових засобів комунікацій, які б забезпечили якісну зміну комунікативного середовища громад.

В роботі зазначено, що засоби масової комунікації на сьогодні, за загальним визнанням, є найефективнішим шляхом поширення інформації. Під засобами масової комунікації розуміють «сукупність каналів розповсюдження інформації, яку адресовано необмеженому колу осіб, соціальних груп, держав з метою оперативного інформування їх відносно подій і явищ у світі, конкретній країні, певному регіоні, а також для виконання спеціальних соціальних функцій» [2]. Засоби масової комунікації характеризує широкий набір масових засобів: це і засоби масової інформації, і театр, і кіно, і цирк та ін., різні вистави, що характеризуються регулярністю проведення у своєму зверненні до масової аудиторії. Також доцільно віднести до засобів масової комунікації технічні масові засоби, як телеграф, телефон, телетайп тощо.

Найбільш впливовим видом засобів масової комунікації є засоби масової інформації. Вони є «найважливішим інститутом громадянського суспільства, який забезпечує комунікативний дискурс. У цьому сенсі засоби масової інформації виступають як складна сукупність інститутів збору, аналізу, підготовки до розповсюдження тих чи інших відомостей, а також – технічних засобів із прийому, кодування та декодування сигналів» [7].

Удосконалення взаємодії органів публічної влади та засобів масової комунікації пов'язані, перш за все, із дотриманням принципів “good governance”: відкритості та прозорості. Саме завдяки засобам масової комунікації громадськість має можливість бути почутою владою, а влада – стати відповідальнішою перед громадою, а також більш відкритою та доступною для людини.

В кваліфікаційній роботі акцентовано, що «прозорість – встановлення владою умов, що забезпечують залучення громадян та інших суб'єктів управління до прийняття управлінських рішень, а відкритість – як обов'язок із забезпечення можливості вільного доступу громадян до здійснення управління державними справами» [9].

Проте, достатньо високий рівень потреби у відкритості владних структур, на жаль, мало співпадає з реальною участю громадян у діяльності зазначених структур. Свідченням тому є той факт, що більшість українських громадян не готові до того, щоб зробити наступний крок та бути залученим

до роботи органів публічної влади. Проте, від спроможності використовувати засоби ефективної комунікації в процесі взаємодії влади і населення, від проведення якісної інформаційно-роз'яснювальної роботи залежить успіх реформ.

Ми погоджуємося з думкою, що «результати управлінських рішень у сфері державного управління стосуються інтересів великої кількості людей, що вимагає їх ретельної й всебічної підготовки, на яку йде багато сил і засобів» [14].

Прийняття управлінського рішення в державному управлінні можна визначити як процес, «який починається з моменту виникнення проблеми, яку потрібно вирішити та завершується вибором рішення (дії), спрямованої на вирішення суспільних проблем» [14]. В кваліфікаційній роботі автором наведені етапи управлінського циклу в державному управлінні (прийняття управлінських рішень), визначені чинники, які визначають якість, результативність і ефективність управлінських рішень в державному управлінні.

Також визначено, що серед недоліків процесу прийняття державно-управлінського рішення можна виділити відсутність чіткої методики процесу прийняття управлінського рішення у сфері державного управління під впливом засобів масової комунікації, за допомогою якого управлінці могли би приймати ефективні управлінські рішення, які сприятимуть покращенню добробуту громад. Тому, автором кваліфікаційної роботи окреслені етапи методики прийняття управлінських рішень в сфері державного управління під впливом засобів масової комунікації.

Оскільки проблеми, що виникають у державному управлінні належать до слабо структурованих та неструктурованих, визначено, що на другий етап технології прийняття управлінських рішень у сфері державного управління базується в основному на використанні системи двох груп методів: евристичних та колективних. Органи місцевого самоврядування при вирішенні управлінської задачі з погляду її змісту та можливості формалізації у своїй діяльності застосовують такі колективні методи, що передбачають застосування засобів масової комунікації для вирішення питань місцевого життя, а саме, місцевий референдум, дорадче опитування громадян, загальні збори громадян за місцем проживання, здійснення місцевих ініціатив, громадські слухання громадська наукова і науково-технічна експертиза рішень органів місцевого самоврядування. Більшість з них є загальновизнаною практикою у державах розвиненої демократії. Ці методи також визнані чинним законодавством України. Крім того, в сучасній практиці місцевого самоврядування набувають поширення інші методи масової комунікації, серед яких: «прямі телефонні лінії, радіо, круглі столи за участю представників місцевої влади та певних цільових аудиторій, телепередачі у прямому ефірі за участю посадових осіб місцевого самоврядування, Інтернет-конференції та Інтернет-форуми за участю місцевих посадовців, тощо» [4].

В кваліфікаційній роботі розглянуті практики впливу комунікаційних технологій на прийняття управлінських рішень органами місцевого самоврядування м. Кривий Ріг.

Статутом територіальної громади м. Кривий Ріг передбачено використання ряду колективних методів, що передбачають застосування засобів масової комунікації для вирішення питань місцевого життя і впливу на прийняття управлінських рішень, а саме: «збори мешканців за місцем проживання, органи самоорганізації населення, громадські слухання, громадські слухання щодо містобудівної документації, місцеві ініціативи, громадська експертиза, консультації з громадськістю, громадські ради, звернення громадян, електронні петиції, контактний центр, особистий прийом, громадські приймальні, запит на публічну інформацію, консультативно-дорадчі органи, громадський бюджет, громадський контроль у сфері благоустрою, конкурс проектів та програм розвитку місцевого самоврядування, участь у конкурсних комісіях та комітетах» [24].

Найбільша увага в кваліфікаційній роботі приділена громадським слуханням як методу застосування засобів масової комунікації для вирішення питань громади міста. Проаналізований кейс «Громадські слухання щодо обговорення проекту рішення міської ради «Про встановлення ставок земельного податку, розміру орендної плати, пільг зі сплати за землю та затвердження Регламенту оподаткування земельних ділянок на території міста Кривого Рогу у 2019 році» та аналізу його регуляторного впливу». Ініціатор громадських слухань – виконком Криворізької міської ради. Аналіз показав, що громадські слухання відбулися згідно Порядку про громадські слухання в м. Кривому Розі:

- 1) збори почалися своєчасно;
- 2) присутні 72 особи із числа зацікавлених осіб, місце проведення громадських слухань було обрано із врахуванням кількості присутніх;
- 3) було здійснене відкриття громадського слухання головуючим, розпочата фіксація перебігу громадських слухань секретарем;
- 4) було здійснене інформування громадськості про необхідність збереження ставок земельного податку, розміру орендної плати, пільг зі сплати за землю на рівні 2018 р., але підвищення ставки плати за землю саме для підприємств гірничо-металургійного комплексу м. Кривий Ріг до 4%;
- 5) були надані відповіді представниками виконкому на запитання громадськості;
- 6) було здійснене подання усних зауважень і пропозицій громадськості;
- 7) секретарем зборів була здійснена фіксація усіх поданих заявок і пропозицій безпосередньо у протоколі громадських слухань;
- 8) здійснене підбиття підсумків та закриття громадських слухань головуючим.

Однак, виявлені певні порушення при оформленні протоколу громадських слухань, а саме не зазначено, хто із присутніх осіб є такою уповноваженою посадовою особою, яка забезпечувала б головування на

зборах і процес дотримання регламенту. Також, в протоколі не зазначено, хто саме буде здійснювати ведення протоколу громадських слухань.

Значна увага в кваліфікаційній роботі була приділена аналізу рівня прозорості місцевих засобів масової інформації та об'єктивності висвітлення роботи місцевих органів влади, адже місцеві засоби масової інформації є важливим складником демократії. Як суспільний спостерігач, засоби масової інформації спостерігають за діяльністю органів місцевої влади, захищаючи громадян від її зловживань, і поширюють ту інформацію, на яку є запит у суспільстві. Для аналізу рівня були обрані емпіричні методи дослідження і розроблена анкета для опитування респондентів. 100% учасників опитування відповіли, що знають про існування місцевих засобів масової інформації, проте впевнені, що місцеві ЗМІ не у повній мірі висвітлюють інформацію з актуальних питань, що порушуються на засіданнях місцевої ради. За даними опитування, газети взагалі не виступають джерелом інформації про діяльність міського голови та місцевої ради. Незначний обсяг інформації надходить в процесі міжособистісного спілкування (з родичами, колегами, знайомими), з оголошень, листівок, які розміщуються в громадських місцях, під час прослуховування радіопередач. Найбільш популярним джерелом отримання інформації про діяльність місцевої влади виявились Інтернет-джерела, серед яких найбільшою популярністю користуються сайти органів влади в соціальних мережах та офіційні веб-сторінки місцевих органів влади, оцінивши їх можливості достовірно висвітлювати інформацію про роботу міського голови та міської ради на найвищі оцінки «4» та «5». Саме узагальнення результатів опитування надало автору змогу сформулювати низку висновків і рекомендацій, що мають теоретичне і практичне значення, а саме розробки новітніх комунікаційних засобів впливу на прийняття управлінських рішень у сфері державного управління із застосуванням е-технологій.

Серед «онлайн-ових» інноваційних методів, що були розроблені протягом останніх років, продовжують розвиватися та створюють умови для ефективного збору кількісних даних і двостороннього діалогу слід відзначити:

1. електронна демократія (дорадчі опитування, онлайн-дослідження);
2. практика залучення зацікавлених сторін.

Саме завдяки технічним можливостям мережі Інтернет можливо створити віртуальний простір, що дає розширені можливості для всебічної та дієвої участі громадян у процесі прийняття управлінських рішень.

«Онлайн-ові» методи використовуються для того, щоб виділити проблемне питання, почути думку громади і організувати її на вирішення цього питання. Звичайно, це можна зробити і традиційними методами, проте «онлайн-ові» мають низку переваг, а саме:

- дозволяють створити механізму прийняття рішень у режимі реального часу;
- мають високу швидкість збору даних про суспільні настрої;

- дозволяють залучити до механізму впливу на прийняття управлінських рішень тих людей, що мають особливі інтереси та потреби (молодь, люди похилого віку, особи з інвалідністю, члени меншин та ін.);

- забезпечують недискримінацію та інклюзивність («щоб усі менш привілейовані та найбільш уразливі могли бути почутими, а їхня думка врахована» [33]).

Для забезпечення ефективного зворотного онлайн-зв'язку міської влади з представниками Криворізької міської територіальної громади створений і діє сервіс «Електронний Контакт-центр» (<https://spilkuisia.kr.gov.ua/>), що функціонує в режимах телефонії (безоплатно для вхідних дзвінків за номерами 15-20 і (056)499-15-20). Е-сервіс діє на підставі рішення виконкому Криворізької міської ради від 22.07.2020р. №339 «Про затвердження Регламенту Контакт-центру виконкому Криворізької міської ради та Класифікатора основних заявок мешканців міста» (зі змінами) [30]. За його допомогою криворіжці мають можливість у режимі реального часу спостерігати за ходом виконання заявки, повідомляти про виявлені порушення, контролювати своєчасність та якість робіт, що виконуються на об'єктах міського господарства, тощо. Розподіл звернень (заявок), які надійшли до контакт-центру станом лише за 20.11.2022р. наведені у додатку В (рис. В1). Інтерфейс сервісу «Електронний Контакт-центр» містить вкладинку «Опитування» (рис. В2, додаток В), проте там розміщене лише опитування щодо рівня задоволеності роботою сервісу, тоді як наявність такої опції може слугувати саме тією дієвою платформою для налагодження діалогу місцевих органів влади та громади міста (виділити проблемне питання, почути думку громади і організувати її на вирішення цього питання). З цією метою вважаємо за доцільне рекомендувати виконкому Криворізької міської ради розробити комунікаційну стратегію в сфері «онлайн-досліджень», адже через поширення Інтернету в усіх сферах життя очікується застосування електронних засобів (у поєднанні з традиційними інструментами) для того, щоб охопити більшу аудиторію, тому зацікавлені сторони вимагатимуть цього.

Онлайн-дослідження «вивчають кількісні показники і висновки зі здійснення дорадчої демократії. Вони дають можливість радам та іншим організаціям регулярно консультиватися у режимі онлайн з визначеною групою громадян, і склад учасників дослідження може варіюватися, щоб охопити певні аудиторії, залежно від мети консультацій. Будь-яка особа, що має доступ до мережі Інтернет, потенційно може стати його учасником» [33].

В рамках дослідження проведеного в кваліфікаційній роботі запропонований авторський концепт комунікаційної стратегії у сфері застосування методу онлайн-досліджень (додаток Д). Реалізація наведеної стратегії дозволить:

- 1) забезпечити належну комунікаційну спроможність Криворізької міської ради;
- 2) забезпечити безперервний діалог з усіма ключовими аудиторіями,

включно з внутрішньою аудиторією Криворізької міської ради, для впровадження інклюзивної системи прийняття управлінських рішень;

3) розробити ключові поняття та принципи кризового управління у системі он-лайн комунікацій Криворізької міської ради з метою мінімізації впливу криз на ефективне досягнення цілей діяльності Криворізької міської ради;

4) забезпечити виконання стратегії за принципами проєктного менеджменту: планування, виконання, моніторинг та оцінка, перегляд цілей та завдань за результатами моніторингу та оцінки.

Це допоможе створити відчуття приналежності до онлайн-громади і водночас дає учасникам дослідження брати участь у процесі прийняття рішень Криворізькою міською радою. Таким чином, учасники онлайн-досліджень будуть відчувати відповідальність за процес і отримувати можливість (у майбутньому) піднімати теми для обговорення, що могли пройти повз увагу Криворізької міської ради.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Андрійчук М. Т., Андрійчук Т. С. Взаємодія мас-медіа та органів державної влади : навч. посіб. Київ : КПП ім. Ігоря Сікорського. 2018. 114 с.
2. Україна: інформація і свобода слова: зб. законодавчих актів, нормативних документів та статей фахівців / упоряд. А.М. Задворний ; Національна Рада з питань телебачення і радіомовлення. К. : Молодь. 1997. 831 с.
3. Про інформацію. Закон України № 2657-ХІІ від 02.10.1992 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12#Text> (дата звернення: 01.10.2022)
4. Рубановський К., Федорович О., Дуда А. Інформаційна відкритість органів місцевого самоврядування. Посібник для муніципальних посадовців. Івано-Франківськ: ГО «Агентство з розвитку приватної ініціативи». 2009. 96 с.
5. Крос К., Гакет Р. Політична комунікація і висвітлення новин у демократичних суспільствах: перспективи конкуренції / пер. з англ. Р. Ткачук. Київ : Основи. 2000. 142 с.
6. Костенко Н.В. Национальные аудитории медиа в сравнении. Украинское общество в европейском пространстве / под ред. Е.О. Головахи, С.О. Макеева. Київ: ИС НАНУ. 2007. С. 174–204.
7. Горовий В. Національні інформаційні ресурси в контексті посилення глобальних інформаційних впливів: *Наукові праці Національної бібліотеки України імені В.І.Вернадського*. Київ. 2013. Вип. 36. С. 7–21.
8. Boguslaw Dobek-Ostrowski i Robert Wilniewski: .Teoria komunikacji publicznej i politycznej. URL: https://www.academia.edu/20322857/Rola_Stowarzyszenia_Naukowego_Archeolog%C3%B3w_Polskich_w_ochronie_dziedzictwa_kulturowego_rozwoju_nauki_i_integracji_%C5%9Brodowiska_archeologicznego_w_Polsce (дата звернення: 07.10.2022).
9. Гудима Н.В. Принципи відкритості і прозорості в діяльності органів державного управління України: дис. ... канд. наук з держ. упр. Київ, 2008. 22 с.
10. Пызина Г.В. Траспарентность исполнительной власти: сущность и механизмы реализации : автореф. дис. ... канд. полит. наук. 2006. URL: <http://www.inter.rags.ru/files/dissertation/53/dok> (дата звернення: 10.10.2022).
11. Даніленко С.А. Відкритість та прозорість влади: механізм регулювання взаємодії зі ЗМІ на регіональному рівні: дис. ... канд. полит. наук. 2018. URL: http://www.oridu.odessa.ua/8/4/doc/dis_danilenko.pdf (дата звернення: 10.10.2022).
12. Інформації з яких джерел більше довіряють українці та якими, на їхню думку, є критерії професійності журналістів. Результати опитування, проведеного Київським міжнародним інститутом соціології (КМІС) спільно з Фондом «Демократичні ініціативи» імені Ілька Кучеріва. URL:

<https://dif.org.ua/article/informatsii-z-yakikh-dzherel-bilshe-doviryayut-ukraintsi-ta-yakimi-na-ikhnyu-dumku-e-kriterii-profesiynosti-zhurnalistiv> (дата звернення: 10.10.2022).

13. Коврига О.С. Прийняття рішень в публічному управлінні. Конспект лекцій. Таврійський національний університет імені В.І. Вернадського. 2019. 50 с. URL: <https://tnu.edu.ua/sites/default/files/normativbasa/rishleksait.pdf> (дата звернення: 14.10.2022).

14. Найдюк С.В. Сутність процесу прийняття управлінських рішень у державному управлінні. *Аспекти публічного управління*. 2015. №9(23). URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/233892983.pdf> (дата звернення: 10.10.2022).

15. Бакуменко В.Д. Формування державно-управлінських рішень : проблеми теорії, методології, практики : Монографія. К. : Вид-во УАДУ, 2000. 320 с.

16. Брюшкова Н.О., Ніколюк О.В., Удовиця О.Ф. Особливості прийняття управлінських рішень в публічному управлінні. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. URL: http://www.dy.nayka.com.ua/pdf/3_2020/41.pdf (дата звернення: 14.10.2022).

17. Журавель П.А. Засоби масової комунікації як суб'єкт державного процесу. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. 2013. №12. URL: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=667> (дата звернення: 12.10.2022).

18. Про порядок висвітлення діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування в Україні засобами масової інформації. Закон України № 539/97-ВР від 23.09.1997 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/539/97-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення: 14.10.2022).

19. Пахнін М.Л. Засоби масової комунікації та засоби масової інформації: співвідношення понять. *Юридичний бюлетень*. 2018. Вип. 8. С. 65-71. URL: http://www.lawbulletin.oduvs.od.ua/archive/2018/8_2018/11.pdf (дата звернення: 14.10.2022).

20. Сокирник І.В., Гейдарова О.В. Методи прийняття управлінських рішень у публічній сфері URL: http://elartu.tntu.edu.ua/bitstream/lib/28302/2/MNPK_2019_Sokurnyk_I_V- (дата звернення: 10.10.2022) [Methods of managerial](http://elartu.tntu.edu.ua/bitstream/lib/28302/2/MNPK_2019_Sokurnyk_I_V-) 67-68.pdf (дата звернення: 21.10.2022).

21. Конституція України. Закон України № 254к/96-ВР від 28.06.1996 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення: 01.11.2022).

22. Про місцеве самоврядування в Україні. Закон України № 280/97-ВР від 21.05.1997 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення: 01.11.2022).

23. Про наукову і науково-технічну експертизу. Закон України № 51/95-ВР від 10.02.1995 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/51/95->

[%D0%B2%D1%80#Text](#) (дата звернення: 01.11.2022).

24. Статут територіальної громади м. Кривого Рогу. Затверджено Рішенням міської ради №2197 від 22.11.2017 р.

25. Nielsen R.K. Introduction: The Uncertain Future of Local Press // *Local Journalism the Decline of Newspapers and the Rise of Digital Media*. London. New York : University of Oxford, 2015. P. 13-17.

26. Теоретичні основи забезпечення якості прийняття управлінських рішень в умовах європейської інтеграції : монографія / [М.М. Новікова, Н.О. Кондратенко, М.В. Боровик та ін.] ; Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. Харків : «Друкарня Мадрид», 2020. 335 с.

27. Державно-громадянська комунікація: шлях від кризи до взаємодії: монографія / [В.М. Козаков, О.В. Рашковська, В.А. Ребкало, Є.О. Романенко, І.В. Чаплай]. Київ: ДП “Вид. дім “Персонал”, 2017. 288 с.

28. Прийняття управлінських рішень : навчальний посібник / [Ю. Є. Петруня, Б. В. Літовченко, Т. О. Пасічник та ін.] ; за ред. Ю. Є. Петруні. [3-те вид., переробл. ідоп.]. Дніпропетровськ : Університет митної справи та фінансів, 2015. 209 с.

29. Проект Ради Європи "Зміцнення громадської участі у демократичному процесі прийняття рішень в Україні". Офіційна сторінка. URL: <https://www.coe.int/uk/web/kyiv/promoting-civil-participation-in-democratic-decision-making-in-ukraine> (дата звернення: 11.11.2022).

30. Про затвердження Регламенту Контакт-центру виконкому Криворізької міської ради та Класифікатора основних заявок мешканців міста (зі змінами). Рішення виконкому Криворізької міської ради від 22.07.2020р. № 339.

31. Електронний каталог кращих практик місцевого самоврядування. Інновації та кращі практики місцевого самоврядування. URL: <http://mx.despro.org.ua:8081/> (дата звернення: 01.11.2022).

32. Соснін О. Інформаційно-комунікативна компетентність громадянина в процесах формування громадянського суспільства. *Віче*. 2019. № 20. С. 22 – 26.

33. Академія громадської участі / О.С. Коваленко, Е. Вільямсон, К. Олівер [та ін.] . Київ: ТОВ «Центр поліграфії «КОМПРИНТ», 2019. 108 с.

34. Індикатори положення ЗМІ в умовах демократії : Резолюція Парламентської асамблеї Ради Європи. URL: http://www.coe.int/T/r/Parliamentary_Assembly/%5_documents%5D/%5B2008%5D/%5BNov2008%5D/Res1636_rus.asp (дата звернення: 01.11.2022).

35. Драгомирецька Н.М., Матвеєнко І.В. Громадянська відповідальність як віддзеркалення розвитку громадянського суспільства. *Вісник НАДУ при Президенті України*. 2019. №1. С. 257 – 268.

36. Джига Т.В. Сучасний стан та основні проблеми взаємодії органів державної влади України із засобами масової інформації. *Електронне урядування*. 2019. № 1. с. 97-104.

37. Голота Н. П. Особливості роботи пресслужби у державних органах:

історія та сучасність. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2018. Вип. 49 Т. 2. С. 29-31.

38. Почапський В.Р. Трансформація взаємодії громадянського суспільства та публічної влади засобами комунікативних технологій. *Менеджмент XXI століття: сучасні моделі, стратегії, технології*. Вінниця, ВТЕІ КНТЕУ. 2018. Ч. 2. С. 905-910.

39. Дрешпак В. М. Сучасні напрями зарубіжних досліджень у сфері електронного урядування (на прикладі публікацій міжнародного журналу Electronic Government). *Аспекти публічного управління*. 2017. № 5-6. С. 17-26.

40. Дирів А.Б. Децентралізація влади та реформування місцевого самоврядування як етап формування нової ефективної системи управління. *Проблеми розвитку публічного управління в Україні*. Матер. наук.-практ. конф. за між нар. уч. до 100-річчя запровадження державної служби України. Львів : ЛРІДУ НАДУ. 2018. С. 39-41.

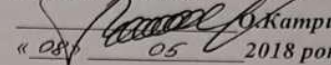
41. Махначова Н.М. Соціальна мобілізація та ресурсний потенціал громади. *Ефективна економіка*. 2016. №10. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=5175> (дата звернення: 01.11.2022)

ДОДАТОК А

ПОГОДЖЕНО

Заступник

міського голови

« 08 » 05 2018 року

Протокол
громадських слухань з питання обговорення проекту рішення міської ради
«Про встановлення ставок земельного податку, розміру орендної плати, пільг зі
сплати за землю та затвердження Регламенту оподаткування земельних
ділянок на території міста Кривого Рогу у 2019 році»
та аналізу його регуляторного впливу

м. Кривий Ріг
пл. Молодіжна, 1

07.05.2018
15-00

Виступаючі:

Начальник управління розвитку
підприємництва виконкому міської ради

І.Рижкова

Виконуючий обов'язки начальника
управління містобудування, архітектури
та земельних відносин виконкому міської ради

О.Бризецький

Присутні:

- депутати міської та районних у місті рад;
 - представники управлінь виконкому міської ради;
 - представники районних у місті рад;
 - представники Криворізьких ОДП ГУ ДФС у Дніпропетровській області;
 - представники галузевої ради підприємців з питань містобудування, земельних відносин і рекламної діяльності;
 - представники землевпорядних, проектних та громадських організацій;
 - представники ЗМІ, суб'єкти господарювання, громадськість.
- Всього присутніх - 72 особи.

Черга денна:

1. Вступне слово щодо підстав проведення громадських слухань.

Рижкова І.О. повідомила, що проект рішення міської ради «Про встановлення ставок земельного податку, розміру орендної плати, пільг зі сплати за землю та затвердження Регламенту оподаткування земельних ділянок на території міста Кривого Рогу у 2019 році» - регуляторний акт, який розроблено згідно з нормами чинного законодавства України. Метою регуляторного акта є встановлення ставок земельного податку, розмірів орендної плати та пільг зі сплати за користування земельними ділянками міста; забезпечення соціально-економічного розвитку міста, подальшого регулювання земельних відносин, використання земельного ресурсу в інтересах територіальної громади міста; створення сприятливих, рівних умов для суб'єктів господарювання в питаннях орендного користування земельними ділянками; отримання додаткового фінансового ресурсу для вирішення соціально-економічних питань розвитку міста, підвищення соціальних стандартів. Проект вказаного рішення було опубліковано на офіційних веб-сайтах виконкому міської ради та районних у місті рад, в міській газеті «Червоний гірник» 24.04.2018.

За частиною першою статті 42 ГПК України учасники мають право подавати заяви клопотання, надавати пояснення суду, наводити свої доводи, міркування щодо питань,

2. Бризецький О.Ф. повідомив, що з метою забезпечення єдиного підходу до податкових ставок, враховуючи позитивний досвід практичного застосування діючого рішення міської ради від 12.07.2017 №1862 «Про встановлення ставок земельного податку, розміру орендної плати, пільг зі сплати за землю та затвердження Регламенту оподаткування земельних ділянок на території міста Кривого Рогу у 2018 році», вбачається за доцільне встановлення і на 2019 рік ставок земельного податку та розміру орендної плати за землю відповідно до видів цільового призначення земель згідно з Класифікацією видів цільового призначення земель, затвердженою Наказом Державного комітету України із земельних ресурсів від 23 липня 2010 року №548.

У процесі розробки проекту регуляторного акту розглянуті всі можливі альтернативи щодо розміру ставок плати за землю від мінімальних до максимальних згідно з Податковим кодексом України. Враховуючи соціально-економічну ситуацію в державі, розміри податкових платежів за користування землею для громадян та суб'єктів малого підприємництва пропонується залишити на рівні 2018 року. Разом з тим, з метою підтримки та подальшого розвитку міської інфраструктури за рахунок бюджету розвитку, можливості якого вкрай обмежені, пропонується збільшити розмір платежів за землю для підприємств високоприбуткового бізнесу, а саме: гірничодобувної галузі й металургійного комплексу, а також для підприємств, що посідають монопольне становище на ринку товарів та послуг, зокрема тих, що здійснюють транспортування, зберігання, оптову й роздрібну торгівлю газо- та нафтопродуктами, розподілення газу, постачання електроенергії, пари та гарячої води, збирання, очищення й розподілення води, надають послуги у фінансово-кредитній сфері. При цьому, слід урахувати, що відповідно до змін, унесених з 01.01.2018 до Податкового кодексу України Законом України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо забезпечення збалансованості бюджетних надходжень у 2018 році», плата за земельні ділянки, надані гірничодобувним підприємствам для видобування корисних копалин та розробки родовищ корисних копалин, справляється в розмірі 25% податку, обчисленого відповідно до статей 274 і 277 ПКУ (п.284.4 ст.284 ПКУ). Для недопущення втрат бюджету при встановленні ставок плати за землю для вищевказаної категорії землекористувачів з урахуванням пільги пропонується врахувати, що фактично до бюджету буде надходити лише 25% плати за землю, тому доцільно відповідно збільшити ставку плати за землю.

Після проведення повного і всебічного аналізу п'яти можливих альтернатив щодо розміру ставок та пільг з плати за землю, обрано наступну: залишення пільг з плати за землю на рівні 2018 року, установлення ставок плати за землю з урахуванням диференціації за групами землекористувачів і видами цільового використання земель для громадян та суб'єктів малого підприємництва – на рівні 2018 року; для підприємств гірничодобувної галузі й металургійного комплексу – у розмірі 4% від нормативної грошової оцінки землі; для підприємств-монополістів на ринку товарів та послуг (що здійснюють транспортування, зберігання, оптову й роздрібну торгівлю газо- та нафтопродуктами, розподілення газу, постачання електроенергії, пари та гарячої води, збирання, очищення та розподілення води, надають послуги у фінансово-кредитній сфері) – 1,3% від нормативної грошової оцінки землі. Застосування такої альтернативи є найбільш прийнятним. Уведення в дію запропонованого регуляторного акта забезпечить виконання прогностичних показників надходжень з плати за землю до бюджету міста у 2019 році в розмірі 1 102,40 млн. грн. та, разом з тим, недопустить збільшення податкового тиску на громадян і суб'єктів малого підприємництва.

Виступили:

Сулим К.М., представник гірничо-металургійного дивізіону Метінвест холдінг, вважає, що в умовах ринкової кризи підвищення плати за землю для гірничо-металургійної галузі є економічно не обґрунтованим. Він звернувся до представників розробника проекту рішення з питанням, чим продиктоване підвищення ставки плати за землю гірничодобувної галузі й металургійного комплексу у розмірі 4%. На що в.о. начальника управління містобудування, архітектури та земельних відносин виконкому міської ради Бризецький О.Ф. відповів, що відповідно до змін, унесених з 01.01.2018 до Податкового кодексу України Законом України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо забезпечення збалансованості бюджетних надходжень у 2018 році», плата за земельні

ділянки, надані гірничодобувним підприємствам для видобування корисних копалин та розробки родовищ корисних копалин, справляється в розмірі 25% податку, обчисленого відповідно до статей 274 і 277 ПКУ (п.284.4 ст.284 ПКУ). Для недопущення втрат бюджету при встановленні ставок плати за землю для вищевказаної категорії землекористувачів з урахуванням пільги пропонується врахувати, що фактично до бюджету буде надходити лише 25% плати за землю, тому доцільно відповідно збільшити ставку плати за землю.

Задорожна Т.І., начальник відділу оподаткування ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг», виразила сумнів щодо зазначеного у аналізі регуляторного впливу розміру очікуваних надходжень від плати за землю 1 102,4 млн. грн., адже на її думку тільки ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг» за підвищеною ставкою має сплатити у 2019 році більше 1 млрд. грн. Крім того, на її переконання альтернативи, розглянуті у аналізі регуляторного впливу, не можуть існувати у дійсності, а реальною є лише одна. На що начальник управління розвитку підприємства виконкому міської ради Рижкова І.О. відповіла, що порядком здійснення аналізу регуляторного впливу у відповідності із Законом України «Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності» передбачено обов'язковий розгляд декількох альтернатив щодо встановлення податкових ставок від мінімальних до максимальних, а також необхідно проаналізувати альтернативу за відсутності регулювання.

Слісаренко І.В., представниця громадськості, яка співпрацює з ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг», підтримала позицію щодо недопущення підвищення плати за землю для гірничо-металургійної галузі в умовах економічної кризи, адже це є загрозою для стабільної роботи ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг» і призведе до невиконання взятих підприємством зобов'язань перед працівниками щодо підвищення заробітної плати.

Близнюк В.В., голова профспілки ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг», повідомив, що на теперішній час ведуться переговори з керівництвом ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг» щодо поступового підвищення рівня заробітної плати працівників підприємства та попросив присутніх не маніпулювати соціальними стандартами і не пов'язувати це з питаннями встановлення податкових ставок плати за землю.

Горьовий Е.Г., заступник голови громадської спілки «Екологічна рада Криворіжжя», повідомив статистичні дані щодо прибутковості підприємств металургійної та гірничодобувної галузі, які мають тенденцію до збільшення, про що свідчить аналіз чистого прибутку підприємств – це прибуток, який залишається після сплати податків і обов'язкових платежів. Так, за 2017 рік чистий прибуток ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг» склав 5 млрд. грн., Інгулецького ГЗК - 6,9 млрд.грн. (рентабельність понад 65%), Північного ГЗК – 7,3 млрд. грн. Також Горьовий Е.Г. повідомив, що твердження представниці ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг» Задорожної Т.І. про плату за землю у розмірі 1 млрд. грн. не відповідає дійсності, адже річний розмір всіх сплачених податків підприємства (крім податку на прибуток – 1,6 млрд. грн. та ПДФО) складає 500-600 млн. грн. Тому, заяви представників ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг» та холдингу Метінвест про нібито існуючу економічну загрозу для рентабельності підприємств металургійної та гірничодобувної галузі не обгрунтовані. Враховуючи тенденцію до зростання прибутковості цих підприємств, доцільно збільшити ставку плати за землю для зазначеної категорії землекористувачів на 2019 рік.

Верецак В.Г., радник генерального директора ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг», зауважив, що підвищення ставки плати за землю для металургійної галузі є загрозою для економічного розвитку ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг» та реалізації інвестиційних та екологічних програм підприємства. Він повідомив присутніх про плани підприємства щодо переоснащення основних фондів та збільшення заробітної плати працівників. На що представник громадськості Олійник С.М. зауважив, що на теперішній час цих реформ не видно: мешканці міста дихають забрудненим повітрям, працівники підприємства отримують низьку заробітну плату, працюють на старому обладнанні, що призводить до численних аварій на виробництві.

Товстоган О.В., начальник юридичного відділу ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг», виразив думку щодо існуючих недоліків у аналізі регуляторного впливу до проекту рішення, зокрема щодо показників, використаних у розрахунках витрат при оцінці запровадження різних альтернатив щодо встановлення ставок плати за землю. Він переконаний, що єдиним достовірним джерелом для розрахунку розміру витрат на сплату податкових платежів є дані державної фіскальної служби, тому використання крім цих даних відомостей муніципальної

бази даних обліку землекористування у м. Кривому Розі та відділу у Криворізькому районі Головного управління Держгеокадастру у Дніпропетровській області є на його думку неадекватно ґрунтованим. Крім того, представник підприємства вважає, що Податковий кодекс України не передбачає будь-якої диференціації ставок плати за землю, зокрема за цільовим призначенням або видом економічної діяльності, тому що це суперечить основним принципам оподаткування. На що в.о. начальника управління містобудування, архітектури та земельних відносин виконкому міської ради Бризецький О.Ф. зауважив, що проект рішення розроблений відповідно до форми, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 24.05.2017 №483 «Про затвердження форм типових рішень про встановлення ставок та пільг із сплати земельного податку та податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки», у розрізі кодів за видами цільового призначення земель, встановленими Класифікацією видів цільового призначення земель, затвердженою Наказом Державного комітету України із земельних ресурсів від 23 липня 2010 року №548. Тому, диференціація податкових ставок здійснена у повній відповідності до законодавства. А що стосується принципів оподаткування, розробник керувався принципами, установленими статтею 4 Податкового кодексу України, а саме: соціальної справедливості, – установлення податків та зборів відповідно до платоспроможності платників податків; фіскальної достатності – установлення податків та зборів з урахуванням необхідності досягнення збалансованості витрат бюджету з його надходженнями.

Сова С.М., депутат міської ради від політичної партії «Сила людей», повідомила що група депутатів від їх партії від початку своєї депутатської каденції у міській раді прагнуть, щоб ставки плати за землю для металургійної та гірничодобувної галузі становили достатній розмір та стабільно поповнювали бюджет міста саме у вигляді податкових платежів, а не так званих договорів соціального партнерства. Депутати міської ради вже вкотре наголошують про необхідність підвищення плати за землю для бюджетоутворюючих підприємств міста металургійної та гірничодобувної галузі. При цьому, слід врахувати позитивний досвід таких міст як Маріуполь, Кам'янське, де вже підвищені ставки плати за землю для таких підприємств, які до речі нормально працюють, а місцевий бюджет отримує достатні кошти. Вона також зазначила, що не кожен представник громади може розібратися у складних розрахунках витрат у аналізі регуляторного впливу до проекту рішення, тому доцільно здійснювати розрахунки за кожним видом діяльності і цільового використання, за кожною ставкою від мінімальної до максимальної. На що в.о. начальника управління містобудування, архітектури та земельних відносин виконкому міської ради Бризецький О.Ф. відповів, що всі розрахунки у аналізі регуляторного впливу виконано у повній відповідності до методики проведення аналізу впливу регуляторного акта, затвердженої Постановою Кабінету Міністрів України від 11 березня 2004 року №308 «Про затвердження методик проведення аналізу впливу та відстеження результативності регуляторного акта», зі змінами.

Дектярьов М.В., депутат міської ради від політичної партії «Об'єднання «Самопоміч», звернув увагу на важливість прийняття проекту регуляторного акта для забезпечення стабільних надходжень до бюджету. З урахуванням пільги з плати за землю за земельні ділянки, надані гірничодобувним підприємствам для видобування корисних копалин та розробки родовищ корисних копалин, в розмірі 25% податку, згідно п.284.4 ст.284 Податкового кодексу України, фактично до бюджету буде надходити лише 25% плати за землю, тому для недопущення податкової дискримінації та втрат бюджету необхідне збільшення ставок плати за землю для цієї категорії землекористувачів. Він також повідомив статистичні дані щодо прибутковості підприємств металургійної та гірничодобувної галузі, що має тенденцію до збільшення, про що свідчить аналіз зростання чистого прибутку підприємств за 2017 рік у порівнянні з 2016 роком: ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг» 5 млрд. грн. (+2,5 млрд. грн.), Метінвест - 16 млрд. грн. (+10 млрд. грн.). Такі показники свідчать про стабільне зростання прибутковості цих підприємств, тому ставки плати за землю для зазначеної категорії землекористувачів на 2019 рік необхідно установити на максимальному рівні 12 %. При цьому, з урахуванням 25% пільги фактично до бюджету буде надходити плата за землю за ставкою 3% (12% x 25%). В результаті додаткові надходження до бюджету від плати за землю будуть спрямовані на виконання програм: соціальних, економічних, екологічних, розвитку підприємництва, електронного врядування, у сфері адміністративних послуг тощо, фінансування бюджетної сфери в галузях освіти, охорони здоров'я, соціального захисту, житлово-комунального та дорожнього

господарства, транспорту. На що начальник юридичного відділу ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг» Товстоган О.В. зауважив, що формування дохідної частини бюджету за рахунок окремих підприємств неприпустиме, призводить до нерівності платників податків. У відповідь депутат міської ради Дектярьов М.В. наголосив на основний принцип оподаткування - установлення податків та зборів відповідно до платоспроможності платників податків. При загальному розмірі очікуваних надходжень від плати за землю по місту у 2018 році у розмірі 1 068 млн. грн., ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг» сплатить з них не так уже й багато - лише 217 млн. грн. Ці додаткові кошти потрібні місту та його мешканцям. Він запропонував також здійснити порівняльний аналіз скільки сплачують за землю підприємства гірничодобувної і металургійної галузі у інших містах України.

Задорожна Т.І., начальник відділу оподаткування ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг», повідомила присутніх, що розмір платежів за землю підприємства у 2018 році при застосованні ставки 1,91% становить близько 500 млн. грн., а при запровадженні у 2019 році ставки 4% розмір плати за землю значно збільшиться.

Попович С.М., депутат міської ради від політичної партії «Сила людей», закликав учасників слухань не сперечатися, доцільно проаналізувати подібну ситуацію у інших містах України, також цікаво дізнатися скільки у цифрах становлять так звані договори соціального партнерства у порівнянні з податковими платежами. На що в.о. начальника управління містобудування, архітектури та земельних відносин виконкому міської ради Бризецький О.Ф., що в рамках громадського обговорення проекту регуляторного акту, яке триватиме до 25.05.2018, розробник очікує обгрунтованих письмових пропозицій та зауважень із наданням економічних і податкових розрахунків.

Бурман Л.В., депутат міської ради від політичної партії «Об'єднання «Самопоміч», повідомила про основний принцип депутатів партії при голосуванні за земельні питання – рівність та однакові умови для всіх землекористувачів міста. Застосування для підприємств гірничодобувної галузі 25% пільги згідно п.284.4 ст.284 Податкового кодексу України призводить до податкової дискримінації та нерівності землекористувачів міста у платі за землю. За таких умов для цієї категорії землекористувачів необхідно установити максимальну ставку плати за землю у розмірі 12 %. А якщо ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг» незгодне із проектом рішення і аналізом його регуляторного впливу, нехай оприлюднить у письмовому вигляді свою позицію і надасть розробнику власні обгрунтовані розрахунки з аргументацією цифр і показників. Була також висловлена думка щодо необхідності поповнення міського бюджету шляхом залучення до оподаткування платою за землю суб'єктів господарювання, які використовують земельні ділянки без правовстановлюючих документів на землю. У цьому напрямку необхідна системна і результативна робота виконкомів районних у місті рад. Бурман Л.В. звернулася до в.о. начальника управління містобудування, архітектури та земельних відносин виконкому міської ради Бризецького О.Ф. з проханням тримати на постійному контролі питання укладання договорів оренди земельних ділянок територіальної громади міста.

Суконник Є.М., представник громадськості, запропонував припинити дискусію, а задля уникнення суперечок та з метою конструктивного вирішення питання щодо прийняття обговорюваного проекту рішення міської ради всім сторонам урахувати обгрунтовані і аргументовані пропозиції у робочому порядку, а не у форматі громадських слухань.

Коломосць А.Г., депутат міської ради від політичної партії «Опозиційний блок», наголосив, що підвищення плати за землю для гірничо-металургійної галузі в умовах економічної кризи призведе до краху у роботі підприємств, унеможливить їх економічний розвиток, недовольить здійснити переоснащення основних фондів та збільшення заробітної плати працівників. Депутат запропонував встановити на 2019 рік ставки плати за земельні ділянки гірничодобувної та металургійної галузі на рівні 2018 року.

На всі запитання учасників громадських слухань були надані обгрунтовані відповіді.

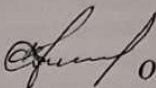
За результатами проведення слухань та після обміну думками присутніми вирішено на сьогоднішній день залишити проект рішення міської ради «Про встановлення ставок земельного податку, розміру орендної плати, пільг зі сплати за землю та затвердження Регламенту оподаткування земельних ділянок на території міста Кривого Рогу у 2019 році» у запропонованій редакції, а у разі надходження обгрунтованих та аргументованих письмових пропозицій

Продовження додатку А

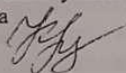
6

вивчити їх доцільність та за необхідності внести зміни до проекту рішення. Наголошено, що термін громадського обговорення проекту рішення триватиме до 24.05.2018 включно. Зауваження та пропозиції до проекту рішення приймаються в письмовій формі від громадян, суб'єктів господарювання, їх об'єднань, наукових установ та консультативно-дорадчих органів у здійсненні державної регуляторної політики управлінням розвитку підприємництва виконкому міської ради (поштова адреса: 50101, м. Кривий Ріг, площа Молодіжна, 1, каб. 510, тел. 74-39-72, електронна адреса: urp@kr.gov.ua) та управлінням містобудування, архітектури та земельних відносин виконкому міської ради (поштова адреса: 50101, м. Кривий Ріг, площа Молодіжна, 1, каб. 520, тел. 92-13-81, 74-24-33, електронна адреса: umazv@kr.gov.ua). А також на електронні поштові скриньки виконкому міської ради mvk99@kr.gov.ua і виконкомів районних у місті рад Металургійної, Довгинцівської, Покровської, Інгулецької, Саксаганської, Тернівської, Центрально-Міської.

**В. о. начальника управління
містобудування, архітектури та земельних
відносин виконкому міськради**

 О.Бризецький

Протокол вела – головний спеціаліст
відділу договірних відносин та ринку земель
управління містобудування, архітектури та земельних
відносин виконкому міської ради
О.Красовська

ДОДАТОК Б

Анкета для аналізу

Вкажіть, будь ласка, Ваш вік _____

Вкажіть, будь ласка, рівень Вашої освіти _____

(середня, середня спеціальна, неповна вища, вища, науковий ступінь)

Вкажіть, будь ласка, тип вашої зайнятості _____

(працюю за наймом, працюю підприємцем, не працюю, студент, на пенсії)

Вкажіть, будь ласка, чи є ви членом політичної організації _____

(член організації, не є членом організації)

1. Наскільки Ви особисто цікавитесь місцевою політикою?

- а) Дуже цікавлюсь
- б) Скоріше цікавлюсь
- в) Майже не цікавлюсь
- г) Взагалі не цікавлюсь

2. Чи є у вашому місті місцеві друковані засоби інформації?

- а) Так, є
- б) Скоріше так
- в) Скоріше немає
- г) Немає

3. Чи є у вашому місті місцеве телебачення?

- а) Так, є
- б) Скоріше так
- в) Скоріше немає
- г) Немає

4. Чи ведуть власні сторінки в соціальних мережах (мережі Інтернет) органи місцевої влади?

- а) Так, є
- б) Скоріше так
- в) Скоріше немає
- г) Немає

5. Представники місцевої влади добре інформують городян про актуальні питання, які обговорюються на місцевій раді, через засоби масової комунікації

- а) Повністю погоджуюсь
- б) Скоріше погоджуюсь
- в) Скоріше не погоджуюсь
- г) Повністю не погоджуюсь

Продовження додатку Б

6. Представники місцевої влади добре інформують городян про те, на що витрачені кошти платників податків, через засоби масової комунікації

- а) Повністю погоджуюсь
- б) Скоріше погоджуюсь
- в) Скоріше не погоджуюсь
- г) Повністю не погоджуюсь

7. Чи є у вашому місті реклама, присвячена місцевій економічній політиці?

- а) Так, є
- б) Скоріше так
- в) Скоріше немає
- г) Немає

8. Чи є у вашому місті реклама, присвячена висвітленню діяльності міського голови?

- а) Так, є
- б) Скоріше так
- в) Скоріше немає
- г) Немає

Оцініть, будь ласка, рівень об'єктивності висвітлення ЗМІ діяльності місцевих органів влади

	1	2	3	4	5
Міського голови					
Міської ради					
Обласної державної адміністрації та обласної ради					

З яких джерел Ви отримете інформацію про діяльність обласної державної адміністрації?

Телебачення	
Газети	
Соціальні мережі	
Радіо	
Бігборди, сітілайти, банера	
Новинні Інтернет-сайти	
Від родичів, колег, знайомих	
Офіційні веб-сторінки місцевих органів влади	
З оголошень, листівок, які розміщуються в громадських місцях	
На роботі (працюю з відповідними документами)	

Продовження додатку Б

Оцініть, будь ласка, рівень об'єктивності висвітлення ЗМІ роботи місцевої ради залежно від джерела інформації

	1	2	3	4	5
Телебачення					
Газети					
Соціальні мережі					
Радіо					
Бігборди, сітілайти, банера					
Новинні Інтернет-сайти					
Від родичів, колег, знайомих					
Офіційні веб-сторінки місцевих органів влади					
З оголошень, листівок, які розміщуються в громадських місцях					
На роботі (працюю з відповідними документами)					

Оцініть, будь ласка, рівень об'єктивності висвітлення ЗМІ роботи місцевого голови (мера) залежно від джерела інформації

	1	2	3	4	5
Телебачення					
Газети					
Соціальні мережі					
Радіо					
Бігборди, сітілайти, банера					
Новинні Інтернет-сайти					
Від родичів, колег, знайомих					
Офіційні веб-сторінки місцевих органів влади					
З оголошень, листівок, які розміщуються в громадських місцях					
На роботі (працюю з відповідними документами)					

З яких джерел Ви отримуєте інформацію про діяльність міськради та міського голови?

Телебачення	
Газети	
Соціальні мережі	
Радіо	
Бігборди, сітілайти, банера	
Новинні Інтернет-сайти	
Від родичів, колег, знайомих	
Офіційні веб-сторінки місцевих органів влади	
З оголошень, листівок, які розміщуються в громадських місцях	
На роботі (працюю з відповідними документами)	

ДОДАТОК В

Розподіл заявок за класифікатором

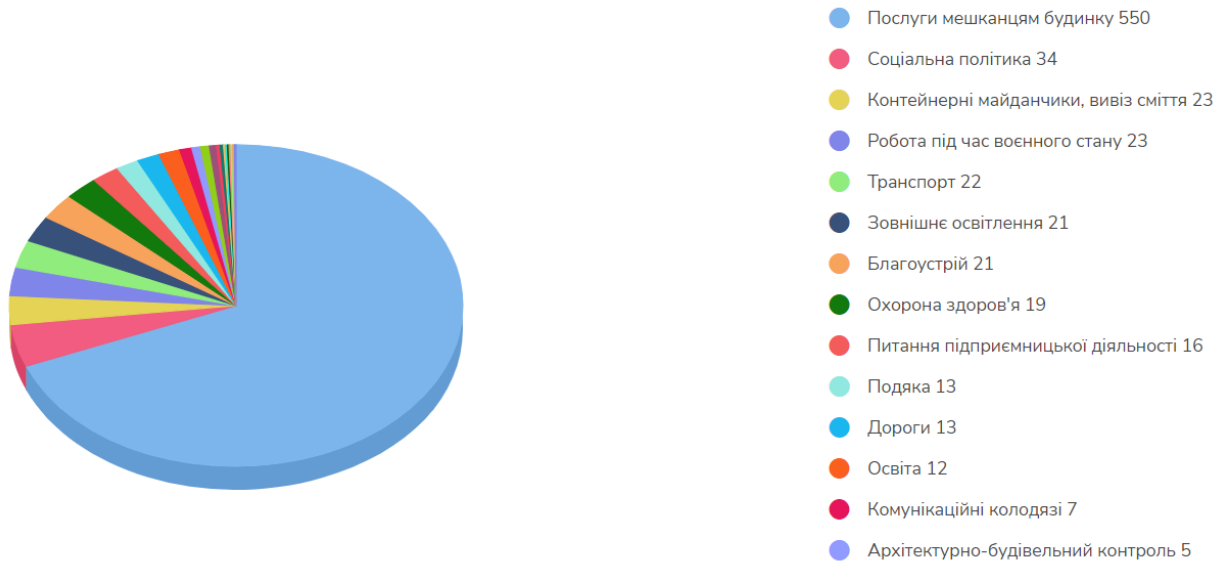

Рисунок В1 - Розподіл звернень (заявок) за групами в Контакт-центрі станом за 20.11.2022 р.

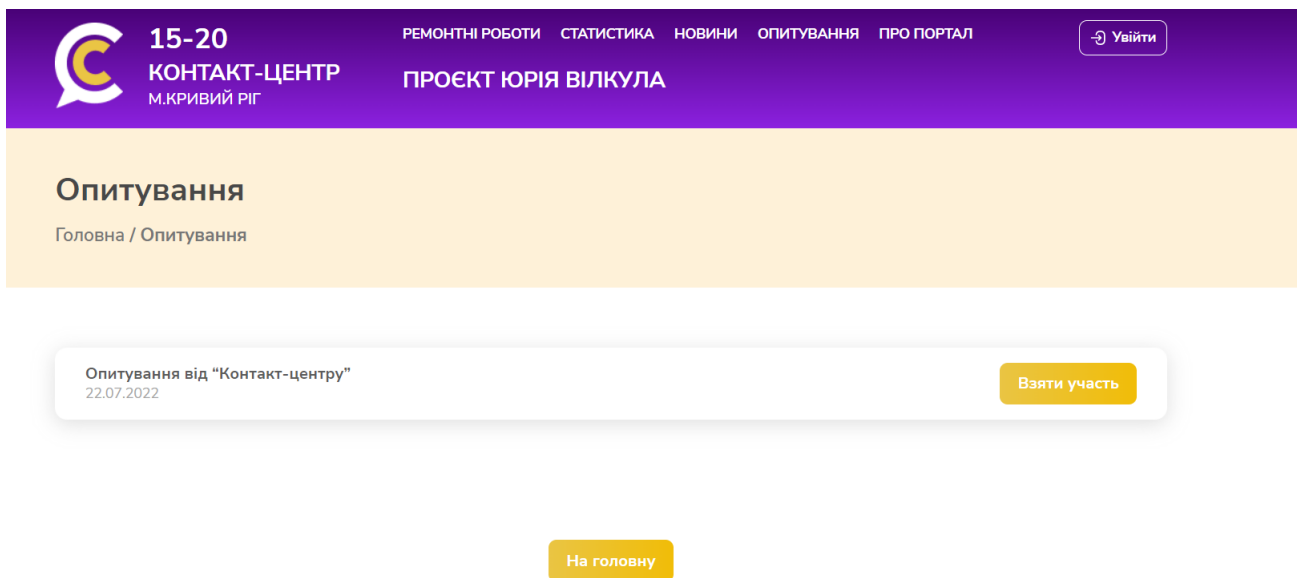

Рисунок В2 - Інтерфейс порталу «Контакт-Центр»

ДОДАТОК Д

Концепт комунікаційної стратегії у сфері застосування методу онлайн-досліджень (розроблено автором)

I. Цілепокладання

Комунікаційна стратегія створена з метою підвищення ефективності впливу мешканців міста на прийняття управлінських рішень в сфері місцевого самоврядування, збільшення рівня участі молоді, людей похилого віку, осіб з інвалідністю, членів меншин у процесах ухвалення місцевих рішень, покращення зворотного зв'язку між місцевою владою, підприємствами, установами, організаціями, що надають послуги та мешканцями міста

Завдання комунікаційної стратегії:

- 1) забезпечити належну комунікаційну спроможність Криворізької міської ради;
- 2) забезпечити безперервний діалог з усіма ключовими аудиторіями, включно з внутрішньою аудиторією Криворізької міської ради, для впровадження інклюзивної системи прийняття управлінських рішень;
- 3) розробити ключові поняття та принципи кризового управління у системі он-лайн комунікацій Криворізької міської ради з метою мінімізації впливу криз на ефективне досягнення цілей діяльності Криворізької міської ради;
- 4) забезпечити виконання стратегії за принципами проєктного менеджменту: планування, виконання, моніторинг та оцінка, перегляд цілей та завдань за результатами моніторингу та оцінки.

2. Аналіз поточної ситуації

Виявлено такі ключові сильні та слабкі сторони комунікаційної стратегії у сфері застосування методу онлайн-досліджень за методикою SWOT:

Сильні сторони	Слабкі сторони	Можливості	Загрози
<ul style="list-style-type: none">• Висока ефективність, оскільки цифрові засоби більш придатні, ніж особисте спілкування.• Анонімність учасників підвищує результативність діалогу.• Здатність забезпечити належну	<ul style="list-style-type: none">• Як і решта онлайн-методів, онлайн-дослідження не охоплюють людей, що не мають доступу до мережі Інтернет.• Якщо до учасників ставити забагато вимог, наприклад, якщо у рамках дослідження вони отримуватимуть надто велику	<ul style="list-style-type: none">• Можливість використання паралельно з традиційними методами.• Можливість сприяння дискусії та інформуванню щодо питання.• Можливість збільшення участі у здійсненні місцевої демократії, особливо серед молоді, людей	<ul style="list-style-type: none">• Неможливість засвідчити особу учасника та обмежити участь в обговоренні певними рамками (наприклад, географічними кордонами).• На відміну від інших форм участі, учасники приділятимуть такій діяльності менше часу.

Продовження додатку Д

<p>участь усіх бажаючих.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Участь в опитуванні людей, які мають особливі потреби. • Участь в опитуванні людей, які мають різну демографічну особливість. • Як правило, участь індивідуальна, а не колективна. 	<p>кількість електронних повідомлень, то можуть втратити зацікавленість.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Якщо тема обговорення вимагає фахових знань чи висновків, обговорення у форматі онлайн-дослідження може виявитися недостатньо глибоким. • Не дають учасникам жодних повноважень. 	<p>похилого віку, осіб з інвалідністю, що не мають багато вільного часу.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Онлайн-платформа дозволяє органам місцевої влади зекономити власні адміністративні витрати на друк анкет та послуги пошти. • Додаткові витрати на проведення засідання фокус-групи чи онлайн-чату (що обмежуються оплатою роботи модератора) невеликі. • Збирання даних не є обов'язковим, а аналіз, залежно від програмного забезпечення, що використовується, як правило, відбувається швидко або ж у режимі реального часу. • Можливість усім учасникам долучатися у зручний час. • Можливість оприлюднювати і обговорювати різні точки зору. • Можливість залучення до консультацій людей, між якими за звичайних умов немає прямого контакту. 	<ul style="list-style-type: none"> • Можливість поширення дезінформації. • Ризик зламу/втручання хакерів; • Ризик технічних проблем. • Можлива потреба у значній роботі з координації та модерування. • Складність роботи у режимі реального часу. • Можливість укорінення думок у людей за відсутності необхідності вирішення конфлікту чи досягненні консенсусу.
---	--	--	--

Продовження додатку Д

3. Визначення цільової аудиторії, на яку будуть спрямовуватися заходи комунікаційного впливу, та комунікаційні канали для проведення онлайн-досліджень

Комунікативна діяльність спрямовується на цільові групи, які присутні серед зацікавлених сторін. Зацікавлені сторони Криворізької міської ради наведені на рисунку.

мешканці	громадські організації
органи влади	журналісти
бізнес	громадські активісти
політики	партнери
гості	інші учасники

Рисунок. Зацікавлені сторони Криворізької міської ради

Зацікавлені учасники – це мешканці міста, об'єднання людей, організацій або щось подібне до/від яких Криворізька міська рада має інтерес або залежність. Зацікавлені сторони можуть існувати, як сьогодні, так і в перспективі.

Власні канали он-лайн комунікації Криворізької міської ради, через які можливо проводити опитування:

- 1) офіційний веб-сайт;
- 2) портал «Контакт-Центр»;
- 2) головна сторінка Криворізької міської ради у Facebook;
- 3) сторінка міського голови міста Кривий Ріг у Facebook;
- 4) сторінки заступників міського голови, департаментів та управлінь виконавчого комітету Криворізької міської ради ;
- 5) сторінка Криворізької міської ради в Telegram;
- 6) сторінка Криворізької міської ради в Instagram.

Особисті сторінки співробітників та співробітниць виконавчого комітету Криворізької міської ради у соцмережах не належать до офіційних каналів комунікації МЗС України.

4. Моніторинг і оцінка реалізації комунікаційної стратегії

Продовження додатку Д

ЦІЛІ	ІНДИКАТОРИ	ІНСТРУМЕНТИ МОНІТОРИНГУ
<p>Сприятливе ставлення цільової аудиторії Криворізької міської ради до управлінських рішень</p>	<p>Кількісні показники: К.1. Кількість комунікаційних он-лайн проєктів, спрямованих на оцінювання діяльності Криворізької міської ради та прийняття управлінських рішень за рік</p> <p>К.2. Обсяг охоплення аудиторії (в контактах)</p> <p>Якісні показники: Я.1. Частка респондентів, що знають і позитивно або нейтрально оцінюють послуги від Криворізької міської ради</p> <p>Я.2. Приріст частки, згаданої в п.Я.1 від року до року залишається позитивним</p>	<p>Щорічна оцінка виконання плану заходів, розробленого на виконання Комунікаційної стратегії Криворізької міської ради</p> <p>Проведення опитування (кількісне соціологічне дослідження з репрезентативною вибіркою)</p>
<p>Поінформованість про доступність адміністративних послуг для цільової аудиторії Криворізької міської ради</p>	<p>Кількісні показники: К.1. Кількість комунікаційних проєктів, спрямованих на покращення поінформованості цільової аудиторії Криворізької міської ради про доступність адміністративних послуг</p> <p>К.2. Охоплення, отримане в результаті комунікаційних проєктів, спрямованих на покращення поінформованості цільової аудиторії Криворізької міської ради про доступність адміністративних послуг</p> <p>Якісні показники: Я.1. Частка респондентів, що знають і позитивно або нейтрально оцінюють послуги від Криворізької міської ради</p> <p>Я.2. Приріст частки, згаданої в п.Я.1 від року до року залишається позитивним</p>	<p>Щорічна оцінка виконання плану заходів, розробленого на виконання Комунікаційної стратегії Криворізької міської ради</p> <p>Проведення опитування (кількісне соціологічне дослідження з репрезентативною вибіркою)</p>
<p>.....</p>	<p>.....</p>	<p>.....</p>

Продовження додатку Д

5. Прикінцеві положення

Профільним структурним підрозділом Криворізької міської ради, відповідальним за виконання Комунікаційної стратегії Криворізької міської ради у сфері застосування методу онлайн-досліджень є Управління інформаційно-комунікаційних технологій виконкому міської ради, яке в межах своїх компетенцій розробляє і втілює комунікаційні рішення, а також координує діяльність інших структурних підрозділів Криворізької міської ради у частині реалізації завдань, передбачених Комунікаційною стратегією.